

Είναι κράτος ή δεν είναι;

Γεωργίνα Αποστόλου, Βαγγέλης Διαμανταράς, Γαβριήλ Κοκκίνης
Φοιτητική εργασία υπό την επίβλεψη του καθ. ΔΠΘ Κ. Αντωνόπουλου

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Γαβριήλ Κοκκίνης)

II. Κράτη- Ανδρείκελα (Βαγγέλης Διαμανταράς)

1. Τι είναι τα Κράτη – Ανδρείκελα
2. Υπερδνειστερία
3. Νότια Οσετία
4. Αμπχαζία
 - A. Πόλεμος Αμπχαζίας /Νότιας Οσετίας και Γεωργίας (Αύγουστος 2008)
5. Ψηφίσματα ΟΗΕ για Αμπχαζία και Νότια Οσετία Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου (ΤΔΒΚ)
 - A. Υπόθεση Λοϊζίδου Συμπεράσματα

III. Κόσοβο (Γεωργίνα Αποστόλου) **Ιστορικό πλαίσιο**

1. Τι έκρινε το Διεθνές Δικαστήριο
2. Συμπεράσματα

IV. Ταϊβάν/ Δημοκρατία της Κίνας (Γαβριήλ Κοκκίνης)

1. Γεωγραφία
2. Ιστορικό πλαίσιο
3. Ψήφισμα 2758/1971
4. Μεγάλες Δυνάμεις και Ταϊβάν
5. Δικαστικές αποφάσεις
6. Νομικό status
7. Συμπεράσματα

V. Παλαιστίνη (Γεωργίνα Αποστόλου)

1. Γεωγραφία και Ιστορικό πλαίσιο
2. Διακήρυξη BALFOUR και Καθεστώς εντολής για την Παλαιστίνη
3. Ανεξαρτησία Ισραήλ και Πόλεμος των έξι ημερών
4. Ανεξαρτησία Παλαιστίνης και διακήρυξη των Αρχών 1993
5. Τι έκρινε το Διεθνές Δικαστήριο
6. Συμπεράσματα

« ΕΙΝΑΙ ΚΡΑΤΟΣ Η ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ;»

ΕΛΛΗΦΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΗΜΟ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθούν ζητήματα συγκεκριμένων εδαφικών οντοτήτων των οποίων το status μένει χρόνια απροσδιόριστο. Συγκεκριμένα και με την σειρά που παρουσιάζονται θα αναλυθούν οι περιπτώσεις της Υπερδνειστερίας, Αμπχαζίας, Νότιας Οσετίας και «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βορείου Κύπρου». Η περιβόητη περίπτωση του Κοσόβου, η περίπτωση της νήσου Ταϊβάν καθώς και το ζήτημα της Παλαιστίνης θα συζητηθούν σε ειδικές ενότητες. Πριν περάσουμε ωστόσο στα ζητήματα αυτά είναι απαραίτητη μία αναφορά σε βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου οι οποίες είναι απαραίτητες για να κατανοήσουμε την έννοια του κράτους, τη σημασία αναγνώρισης ενός κράτους, καθώς και το πώς επηρεάζει μία τέτοια αναγνώριση την διεθνή κοινότητα.

Αρχικά, υποστηρίζονται δύο θεωρίες για την αναγνώριση ενός κράτους. Η πρώτη, η **συστατική** θεωρία εξαρτά την δικαιοκτική ύπαρξη του κράτους από την αναγνώριση του κράτους από άλλα κράτη. Μόνον εάν ένα κράτος αναγνωριστεί από άλλα κράτη θεωρείται ότι αποκτά σύμφωνα με την συστατική θεωρία, νομική προσωπικότητα και γίνεται υποκείμενο διεθνούς δικαίου, χωρίς να μας αφορούν οι συνθήκες ανεξαρτησίας της εν λόγω οντότητας. Από την άλλη η **διακηρυκτική** θεωρία υποστηρίζει ότι η αναγνώριση έχει απλά αποδεικτικό χαρακτήρα. Το κράτος που αναγνωρίζεται, με άλλα λόγια, υφίσταται ήδη ως μία λειτουργική κρατική οντότητα και η αναγνώριση από τα άλλα κράτη είναι επιβεβαίωση της κατάστασης αυτής και όχι προϋπόθεση για να θεωρηθεί η οντότητα κράτος. Και οι δύο θεωρίες έχουν τα ελλωτώματά τους με την συστατική να επιτρέπει στην εκάστοτε πολιτική βούληση να αναγνωρίσει ή όχι ένα κράτος αγνοώντας τα πραγματικά περιστατικά της σύστασής του, ενώ η διακηρυκτική αγνοεί τα πολιτικά αποτελέσματα μίας αναγνώρισης.¹

Στο πλαίσιο της διακηρυκτικής θεωρίας η διεθνής κοινότητα δέχεται τέσσερα συστατικά στοιχεία ενός κράτους, σύμφωνα με το Άρθρο 1 της Σύμβασης του Μοντεβιδέο για τα Δικαιώματα και τις Υποχρεώσεις των Κρατών (1933). Το πρώτο είναι ο **λαός**. Η ύπαρξη δηλαδή ενός συνόλου ανθρώπων που κατοικεί μόνιμα σε μία περιοχή. Η πλειοψηφία του συνόλου αυτού, πρέπει να έχει την πεποίθηση ότι διαθέτει κοινή συλλογική ταυτότητα. Το αριθμητικό μέγεθος του λαού δεν έχει σημασία. Το δεύτερο συστατικό στοιχείο είναι το **έδαφος**. Αυτό αποτελείται από το χερσαίο τμήμα του εδάφους, τα εσωτερικά ύδατα, η αιγιαλίτιδα ζώνη και τα κηρυγμένα αρχιπελαγικά ύδατα. Τέλος έδαφος θεωρείται ο εναέριος χώρος πάνω από το χερσαίο έδαφος και την αιγιαλίτιδα ζώνη. Τα σύνορα του κράτους δεν χρειάζεται να είναι οριοθετημένα με σαφήνεια αρκεί να υπάρχει προσδιορισμένη περιοχή στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από μία κυβέρνηση. Όπως και στον λαό, δε μας ενδιαφέρει η έκταση του εδάφους. Τρίτο συστατικό στοιχείο είναι η **κυβέρνηση**. Αυτό σημαίνει ύπαρξη πολιτικής εξουσίας η οποία λειτουργεί στο όνομα του λαού και εφαρμόζει τους νόμους της χώρας. Η κυβέρνηση δεν απαιτείται να είναι δημοκρατικά εκλεγμένη αλλά να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο επί του μεγαλύτερου μέρους του εδάφους και του πληθυσμού του κράτους. Μετά την δημιουργία του κράτους η απώλεια του αποτελεσματικού ελέγχου από την κυβέρνηση για οποιονδήποτε λόγο δεν επηρεάζει την ύπαρξη του κράτους. Το τέταρτο συστατικό στοιχείο είναι η **ανεξαρτησία**. Με την ανεξαρτησία εννοείται ότι ένα κράτος δεν υπάγεται νομικά στην κυριαρχία άλλου κράτους. Περιορισμός της ανεξαρτησίας είναι δυνατός αρκεί να μην λαμβάνονται οι εσωτερικές αποφάσεις του κράτους από τρίτο κράτος.²

Η αναγνώριση ενός κράτους είναι μία πράξη που έχει πολιτικό χαρακτήρα. Σχετίζεται με πράξη της εκτελεστικής εξουσίας του κράτους που αναγνωρίζει. Η αναγνώριση μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή. Η σιωπηρή αναγνώριση συνήθως προκύπτει από την σύναψη διμερών συνθηκών ανάμεσα στο κράτος που αναγνωρίζει και στο αναγνωριζόμενο κράτος. Η συμμετοχή μιας οντότητας σε διεθνείς οργανισμούς δε συνεπάγεται, όπως θα δούμε παρακάτω την αναγνώρισή της. Τέλος η αναγνώριση ενός κράτους μπορεί να γίνει συλλογικά από πολλά κράτη. Υποχρέωση αναγνώρισης κράτους δεν υπάρχει στο διεθνές δίκαιο ακόμα και αν αυτό πληροί όλα τα συστατικά στοιχεία για την ύπαρξη του κράτους. Ωστόσο, υφίσταται υποχρέωση μη-αναγνώρισης ενός κράτους όταν αυτό δημιουργήθηκε ως

¹ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», 3^η Αναθεωρημένη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2017, Κεφ. 5: Α. Συρίγος, Το κράτος, σελ. 110 παρ.238

² *Customs Regime between Germany and Austria*, Advisory Opinion of 5 September 1931, Separate Opinion of Judge D. Anzilotti, PCIJ Series A/B (1931), 37, 55. Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας, σελ. 113 παρ. 245-255

αποτέλεσμα της απαγόρευση απειλής ή χρήσης βίας, της προαγωγής ρατσιστικής πολιτικής και της παραβίασης του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των λαών.

Όσον αφορά την αυτοδιάθεση των λαών, σύμφωνα με το Αρ. 1 του Συμφώνου ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (1966): «Όλοι οι λαοί έχουν δικαίωμα αυτοδιάθεσης. Σύμφωνα με το δικαίωμα αυτό καθορίζουν ελεύθερα το πολιτικό καθεστώς τους και εξασφαλίζουν ελεύθερα την οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξή τους». Δικαίωμα στην απόσχιση (την δημιουργία κράτους) μέσω της επίκλησης του δικαιώματος αυτοδιάθεσης έχουν οι λαοί που: α) Βρίσκονται σε αποικιακό καθεστώς ή μη αυτοδιοικούμενες περιοχές, β) υπό πολεμική κατοχή γ) υπό ρατσιστικό καθεστώς. Το δικαίωμα αυτοδιάθεσης δεν αποκτάται αυτόματα. Αυτό συμβαίνει μόνο σε αποικιακά κράτη. Αν κάποια πληθυσμιακή ομάδα ανήκει στις παραπάνω περιπτώσεις που έχουν το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση των λαών μπορούν να κηρύξουν: 1) Ανεξαρτησία, 2) Ενσωμάτωση σε γειτονικό κράτος, 3) Σύνδεση με άλλο ανεξάρτητο κράτος, 4) Επιλογή οποιουδήποτε άλλου πολιτικού καθεστώτος.³

Οι παραπάνω πληροφορίες θα μας φανούν χρήσιμες για να θέσουμε τα θεμέλια της συζήτησης που αφορά τις κρατικές οντότητες που θα μας απασχολήσουν. Οι οντότητες αυτές απασχολούν για χρόνια τη διεθνή κοινότητα και θα διαπιστωθεί η δυσκολία να εφαρμοστούν σε αυτές οι κανόνες για την αναγνώριση ενός κράτους.

D) Κράτη – Ανδρείκελα

1. Τι είναι τα Κράτη – Ανδρείκελα;⁴

Ο όρος «κράτος – ανδρείκελο» χρησιμοποιείται για να περιγράψει κατ' όνομα κυρίαρχα κράτη που βρίσκονται υπό ξένο έλεγχο, ενώ μέχρι σήμερα όσες τέτοιες οντότητες έχουν δημιουργηθεί λογίζονται ως αποτέλεσμα στρατιωτικών επεμβάσεων⁵. Ένα πρώτο παράδειγμα δημιουργίας μιας τέτοιας οντότητας τον 20ο αιώνα, ήταν η περίπτωση της Μαντζουρίας στην Κίνα η οποία καταλήφθηκε από την Ιαπωνία το 1931, εγκαθιδρύοντας ένα «κράτος» με την ονομασία «Μαντζουκούου». Το Μαντζουκούου στηριζόταν διοικητικά και στρατιωτικά αποκλειστικά από την Ιαπωνία⁶.

Όσον αφορά την Ευρώπη, αντίστοιχες περιπτώσεις δημιουργίας τέτοιων οντοτήτων συνέβησαν κατά τη διάρκεια το Β' Π.Π., με χαρακτηριστικά παραδείγματα τη Σλοβακία που από το 1939 έως και το 1945 ήταν ανεξάρτητο τμήμα της Τσεχοσλοβακίας υπό γερμανική κατοχή αλλά και της Κροατίας που δημιουργήθηκε από την Ιταλία και τη Γερμανία στα εδάφη της κατεχόμενης Γιουγκοσλαβίας κατά την περίοδο 1941- 1945⁷.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει μια διάκριση με την περίπτωση της κυβέρνησης – ανδρείκελου, όπου το κράτος προϋπήρχε της παράνομης ασκήσεως βίας. Η κυβέρνηση, όμως, που τοποθετείται από την κατέχουσα δύναμη (δηλαδή το κράτος που άσκησε την παράνομη βία) λογοδοτεί σ' αυτή και βρίσκεται υπό τον έλεγχό της. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι κυβερνήσεις που είχαν τοποθετήσει οι ΗΠΑ στο Αφγανιστάν όπως και οι εκείνες στα κατεχόμενα κράτη κατά τον Β' Π.Π⁸.

Παρακάτω, θα αναλυθούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις τέτοιων οντοτήτων, έτσι ώστε να διαπιστωθεί ο ρόλος που κατέχουν στο παγκόσμιο στερέωμα, η ιδιαίτερη φύση του αλλά και αν, στο τέλος, πληρούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν ως «κράτη». Συγκεκριμένα θα γίνει αναφορά στην **Υπερδνειστερία**, τη **Νότια Οσετία**, την **Αμπχαζία** και την **Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου**.

2. Υπερδνειστερία

Η Υπερδνειστερία βρίσκεται στο έδαφος της Μολδαβίας και, συγκεκριμένα, στην ανατολική όχθη του ποταμού Δνειστερου από τον οποίο και «δανείζεται» το όνομά της. Αριθμεί περίπου 500.000

³ GA Res. 1541 (XV) of 14 December 1960. Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», 3^η Αναθεωρημένη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2017, Κεφ. 5: Α. Συρίγος, Το κράτος, σελ. 156 παρ. 333-340

⁴ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 130-131, παρ.281-283.

⁵ Op. cit. σ. 130, παρ. 281

⁶ Op. cit., σ. 131, παρ. 282

⁷ Op. cit. 131, παρ.282

⁸ Op. cit. σ. 131, παρ.283

κατοίκους, με τους περισσότερους να κατέχουν διπλή ή τριπλή ιθαγένεια. Κυρίαρχες πληθυσμιακές ομάδες αποτελούν οι Μολδαβοί, οι Ρώσοι και οι Ουκρανοί. Πρωτεύουσά της είναι η πόλη Τίρασπολ.

Η περιοχή αυτή, όπως άλλωστε και η Μολδαβία στην οποία εντάσσεται εδαφικώς, αποτελούσε παλαιό μέρος της ΕΣΣΔ. Μετά την διάλυση της τελευταίας, η Μολδαβία κήρυξε την ανεξαρτησία της, όμως η Υπερδνειστερία επιθυμούσε ακόμα να διατηρήσει έναν κλειστό σύνδεσμο με την παλαιά της ταυτότητα. Για το λόγο αυτό, το 1990, αποσχίστηκε από τη Μολδαβία και ίδρυσε την «Υπερδνειστεριακή Μολδαβική Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία». Ως εκ τούτου, στα τέλη του 1990 ξέσπασε πόλεμος ανάμεσα σε Μολδαβούς και Υπερδνειστερίους μέχρι και τις 21 Ιουλίου 1992, όποτε και υπογράφηκε συμφωνία κατάπαυσης του πυρός, η οποία έχει διατηρηθεί μέχρι σήμερα (μη ουσιαστική και επίσημη λήξη του πολέμου δηλαδή).

Παρόλα αυτά, σήμερα η Υπερδνειστερία έχει δική της κυβέρνηση, στρατό και νόμισμα (ρόνβλι Υπερδνειστερίας) ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι περίπου 40.000 τόνοι οπλισμού και πυρομαχικών του σοβιετικού στρατού έμειναν στη χώρα μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. και δεν είναι τυχαίο ότι θεωρείται «πρωτεύουσα» στο λαθρεμπόριο όπλων χάρη στη χαλαρή αστυνόμευση των συνόρων της με την Ουκρανία και ειδικά κατά την περίοδο του Ρωσοουκρανικού πολέμου. Η Υπερδνειστερία συνεπώς είναι αρκετά φτωχή και οι συνθήκες όχι οι καλύτερες δυνατές, κυρίως εξαιτίας της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος⁹.

Το νομικό status της Υπερδνειστερίας διαφαίνεται και από τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου σχετικά με τις διάφορες προσπάθειες ανεξαρτησίας της. Τα δύο ψηφίσματα (26 Οκτωβρίου 2006¹⁰ και 5 Μαΐου 2022¹¹ το οποίο μάλιστα κάνει εκτενή αναφορά στη συνεργασία ΕΕ και Μολδαβίας) τονίζουν την άρνηση στην προσπάθεια της Υπερδνειστερίας να εγκαθιδρύσει την ανεξαρτησία της με μονομερώς, όπως και καλούν τη Ρωσική Ομοσπονδία να άρει την υποστήριξή της από το εγχείρημα αυτό και ειδικότερα στη διοργάνωση των λεγόμενων δημοψηφισμάτων για την ανεξαρτησία της περιοχής. Με τις δηλώσεις των ανωτέρω ψηφισμάτων διαφαίνεται η συνολική αντιμετώπιση της ΕΕ ως προς το ζήτημα της ανεξαρτησίας της Υπερδνειστερίας, αφού η τελευταία αντιμετωπίζεται ως de jure έδαφος της Μολδαβίας.

Όμως και αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συμμερίζονται την ίδια άποψη, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την απόφαση στην υπόθεση Ασλανιάν¹². Ο Ροστόφ Ασλανιάν (Μολδαβός στην καταγωγή και Μάρτυρας του Ιεχωβά) το 2010 κλήθηκε να υπηρετήσει θητεία στον στρατό αλλά ζήτησε επιλογές εναλλακτικής θητείας λόγω των θρησκευτικών του πεποιθήσεων. Στις 29 Μαρτίου 2011, το αίτημά του απορρίφθηκε και καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης ενός έτους που εκδόθηκε από τις αρχές της Υπερδνειστερίας. Ο Ασλανιάν προσέφυγε στο ΕΔΔΑ για παραβίαση των άρθρων 9 και 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το ΕΔΔΑ στην απόφασή του που εκδόθηκε στις 13 Ιουλίου 2021 (μετά από προσφυγή του Ασλανιάν) στηρίχθηκε σε προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις και έκρινε ότι η Ρωσία ασκούσε στρατιωτικό, οικονομικό και πολιτικό έλεγχο στην Υπερδνειστερία. Κατά συνέπεια, υπεύθυνη για τα γεγονότα που έλαβαν χώρα θεωρήθηκε η Ρωσία, όχι η Μολδαβία. Συνεπώς, οι όποιες προσπάθειες για διεθνή αναγνώριση της «ανεξαρτησίας» της Υπερδνειστερίας δεν γίνονται δεκτές διεθνώς και η τελευταία συνεχίζει να θεωρείται έδαφος της Μολδαβίας.

3. Νότια Οσετία

Μια δεύτερη κρατική οντότητα που αξίζει να αναφερθεί είναι εκείνη της Νότιας Οσετίας. Η Νότια Οσετία βρίσκεται μέσα στην εδαφική επικράτεια της Γεωργίας στην νοτιοανατολική Ευρώπη και αριθμεί 53.532 κατοίκους. Από τα τέλη του 1980 διεκδικούσε την ανεξαρτησία της ενώ, μετά την ανεξαρτησία της Γεωργίας που συνέβη μετά την διάλυση της ΕΣΣΔ, οι κάτοικοί της δεν επιθυμούσαν να συμπεριληφθούν στα αναγνωρισμένα νέα σύνορα του κράτους που δημιουργήθηκε. Για το λόγο αυτό ανακήρυξαν μονομερώς την ανεξαρτησία τους από τη Γεωργία (28 Νοεμβρίου 1991)¹³. Σε αντίποινα, η

⁹ Antony Aust, Handbook of International Law², Cambridge University Press, Chapter 2, States and recognition, P. 20

¹⁰ RC-B6-0539/2006 - 26 Οκτωβρίου 2006

¹¹ P9-TA (2022)0205 - 5 Μαΐου 2022

¹² CASE OF ASLANIAN v. THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND RUSSIA (European Court of Human Rights), Application no. 74433/11

¹³ Dennis Sammut and Nikola Cvetkovski, The Georgia - South Ossetia Conflict, 1996, p. 10

κυβέρνηση της Γεωργίας προχώρησε σε συγκρούσεις με τους Οσέτιους¹⁴, για να φτάσουμε στην υπογραφή ανακωχής το 1992, με τη συμφωνία του Σότσι, σύμφωνα με την οποία θα τερματίζονταν οι εχθροπραξίες ανάμεσα σε Γεωργιανούς και Οσέτιους (24 Ιουνίου 1992)¹⁵. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ρωσία συμμετείχε τόσο ως αντισυμβαλλόμενος στη συνθήκη όσο και ως κύριος ρυθμιστής της κατάστασης ανάμεσα στις δύο περιοχές.

Η Νότια Οσετία σήμερα αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητη από τη Ρωσία, τη Βενεζουέλα, το Ναούρου και τη Νικαράγουα αλλά και από την Υπερδνειστερία και την Αμπχαζία που βρίσκονται στο ίδιο νομικό status με αυτή.

4. Αμπχαζία

Παρόμοια ιστορία και εμπλοκή στα εσωτερικά ζητήματα της Γεωργίας με την Νότια Οσετία έχει η άλλη περιοχή που διεκδικεί την ανεξαρτησία της από τη Γεωργία, η Αμπχαζία. Βρίσκεται στην ανατολική ακτή του Εύξεινου Πόντου, νοτιώς του όρους του Μεγάλου Καυκάσου, στη νοτιοδυτική Γεωργία. Έχει έκταση 8.665 τ.χλμ. και πληθυσμό περίπου 245.000 κατοίκων. Η Αμπχαζία διεκδικούσε την ανεξαρτησία της ήδη από τις τελευταίες δεκαετίες ύπαρξης της ΕΣΣΔ στα τέλη του 1980, όπως άλλωστε έκανε και η Νότια Οσετία. Οι εθνικές εντάσεις των Αμπχάζιων και των Γεωργιανών κορυφώθηκαν στον πόλεμο της Αμπχαζίας το 1992-1993. Το 1994 συμφωνήθηκε εκεχειρία (σύμβαση της Μόσχας)¹⁶. Η ήττα της Γεωργίας στον πόλεμο του 1993 είχε ως αποτέλεσμα να χάσει τον έλεγχο επί της Αμπχαζίας, η οποία κατέστη de facto ανεξάρτητη, αν και υπό την επιρροή της Ρωσίας. Οι Αμπχάζιοι κατόρθωσαν, πέραν της απόκτησης της ανεξαρτησίας, να αντιστρέψουν την δυσμενή για αυτούς δημογραφική κατάσταση, εκδιώκοντας τον γεωργιανό πληθυσμό που μέχρι τότε αποτελούσε τη μεγαλύτερη εθνική ομάδα της περιοχής. Ο πόλεμος, επίσης, επέτρεψε στη Ρωσία να ανακτήσει την επιρροή της στην περιοχή του Καυκάσου, μέσω των στρατιωτικών βάσεων που εγκατέστησε στη Γεωργία (σημειώτέον είναι ότι στην περιοχή αυτή εγκαταστάθηκε στις 24 Αυγούστου του 1993 μία αποστολή Παρατηρητών των Ηνωμένων Εθνών για να αποτραπεί μια μελλοντική σύγκρουση)¹⁷.

Αν και η Γεωργία δεν έχει έλεγχο στα εδάφη της περιοχής, η Γεωργιανή κυβέρνηση, ο ΟΗΕ και η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών του ΟΗΕ την θεωρούν επικράτεια της Γεωργίας, καθώς έχουν ανακηρύξει όλες τις προσπάθειες απόσχισής της πριν και μετά τον πόλεμο του 2008 παράνομες. Πρόκειται, ουσιαστικά, για ένα αντικρουόμενο εθνικό κίνημα απελευθέρωσης που ακόμα δεν έχει επιλυθεί, τόσο μετά το πέρας του πολέμου του 1993 όσο και της σύγκρουσης του 2008. Οι μεν Γεωργιανοί υποστηρίζαν τη δική τους ανεξαρτησία από τον ρωσικό έλεγχο ενώ, ταυτόχρονα, οι Αμπχάζιοι επιδιώκουν στενότερους δεσμούς με την Ρωσία προκειμένου να διεκδικήσουν την ανεξαρτησία τους από τον γεωργιανό έλεγχο¹⁸.

Πλέον, η Αμπχαζία αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητη χώρα μόνο από πέντε χώρες μέλη του ΟΗΕ: τις Νικαράγουα (2008), Βενεζουέλα (2009), Ναούρου (2009), Συρία (2018) και τη Ρωσία (2008) από την οποία και εξαρτάται πολιτικά, στρατιωτικά και οικονομικά αλλά και από τρία μη μέλη του ΟΗΕ: τη Νότια Οσετία, την Υπερδνειστερία και τη Δημοκρατία του Αρτσάχ.

5. Πόλεμος Αμπχαζίας/Νότιας Οσετίας και Γεωργίας (Αύγουστος 2008)

Η κατάσταση μεταξύ της Γεωργίας και των δύο αυτών περιοχών συνέχιζε να είναι έκρυθμη και τα χρόνια που ακολούθησαν, μιας και οι δύο πλευρές αδυνατούσαν να βρουν λύση στα εσωτερικά τους ζητήματα. Αποκορύφωμα του τεταμένου κλίματος υπήρξε η ένοπλη σύγκρουση, τον Αύγουστο του 2008.

Ειδικότερα, στις 8 Αυγούστου του 2008 γεωργιανές δυνάμεις παραβίασαν την εκεχειρία που είχε συμφωνηθεί και επιτέθηκαν στην πρωτεύουσα της Νότιας Οσετίας, Τσхинβάλι αλλά, προς έκπληξή τους, βρέθηκαν να πολεμούν ρωσικά στρατεύματα καθώς η Ρωσία βοήθησε σημαντικά τις δύο διαφιλονικούμενες περιοχές, τόσο σε στρατιωτικό όσο και σε διπλωματικό επίπεδο. Η συνολική

¹⁴ Op. cit. p. 12

¹⁵ Agreement on Principles of Settlement of the Georgian - Ossetian Conflict, Sochi, 24 June 1992, Articles 1-6

¹⁶ Grazvydas Jasutis, Georgia-Abkhazia: The Predominance of Irreconcilable Positions, Geneva Academy, 2018, p. 3

¹⁷ Op. cit. 2018, p. 4

¹⁸ Alexandros Petersen, The 1992-1993 Georgia-Abkhazia War: A Forgotten Conflict, 2008, p. 13

διάρκεια του πολέμου ήταν 5 μέρες και τερματίστηκε στις 12 Αυγούστου με κατάπαυση του πυρός, ενώ τα ρωσικά στρατεύματα εκδιώξαν τις γεωργιανές δυνάμεις από την Οσετία και την Αμπχαζία¹⁹.

Βέβαια, τα σοβαρότερα προβλήματα για τη Γεωργία μετά την αρνητική έκβαση του πολέμου σχετίζονταν με την πολιτική και διπλωματική σχέση με τη Ρωσία, μιας και διπλωματική αναγνώριση της Αμπχαζίας και της Νότιας Οσετίας από τη δεύτερη δημιούργησε ένα πολιτικό και νομικό ζήτημα τόσο για τη Μόσχα όσο και για την Τιφλίδα, ενώ η απροθυμία της Ρωσίας για την αναγνώριση της εδαφικής ακεραιότητας της Γεωργίας ισοδυναμούσε με μία νέα πραγματικότητα στα εδάφη της Γεωργίας την οποία η Γεωργία κατά την άποψη της Ρωσίας έπρεπε να αποδεχτεί. Φυσικά κάτι τέτοιο δεν συμεριζόταν η Γεωργιανή πολιτική²⁰.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ ανέπτυξε μία Αποστολή Παρακολούθησης στη Γεωργία (EU Monitoring Mission - EUMM), που εστίαζε στην ανάπτυξη της δημοκρατίας, της ευημερίας, της συνεργασίας και της σταθερότητας στη Γεωργία, ενώ από την άλλη, Αμπχαζία και Νότια Οσετία εξαρτώνται αποκλειστικά από τη Ρωσία²¹.

6. Ψηφίσματα ΟΗΕ για Αμπχαζία και Νότια Οσετία

Το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών έχει εκδώσει 32 ψηφίσματα για τη σχέση Αμπχαζίας (κυρίως), Νότιας Οσετίας και Γεωργίας όπου αναγνωρίζει τις περιοχές αυτές ως αναπόσπαστο τμήμα της Γεωργίας και υποστηρίζει την εδαφική της ακεραιότητα σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου. Τα ψηφίσματα επαινούν επίσης τον ρόλο της Ρωσίας ως ειρηνευτικού μηχανισμού για την επίλυση των διαφόρων συγκρούσεων.

Πολλά από τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, βέβαια, σχετίζονται με την ίδρυση και επέκταση της Αποστολής Παρατηρητών των Ηνωμένων Εθνών στη Γεωργία (849,854,858 και 876 για την εγκατάσταση)²².

Σημαντικό είναι να λεχθεί βέβαια ότι με ένα σχετικά πρόσφατο ψήφισμα που εκδόθηκε πριν να ξεσπάσει ο πόλεμος ανάμεσα στη Γεωργία και τις δύο αποσχισθείσες περιοχές το οποίο εκδόθηκε στις 15 Μαΐου 2008²³, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αναγνώρισε το δικαίωμα όλων των προσφύγων (συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων της αναφερόμενης «εθνοκάθαρσης») να επιστρέψουν στην Αμπχαζία και στα δικαιώματα ιδιοκτησίας τους. Ο πόλεμος του 2008, όμως, στάθηκε εμπόδιο στην υλοποίησή του. Έκτοτε, όλα τα ψηφίσματα που έχουν εκδοθεί για την Αμπχαζία και τη Νότια Οσετία αφορούν την κατάσταση των εσωτερικά εκτοπισμένων και των προσφύγων (2009 – Σεπτέμβριος 2020).

7. Η αποκαλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» (ΤΔΒΚ)

Μία ακόμα ιδιαίτερη περίπτωση κρατικής οντότητας αποτελεί η δημιουργία της αποκαλούμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου». Η ιστορική αναδρομή των γεγονότων ξεκινά από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, το 1960. Ειδικότερα, το 1963 εκπρόσωποι της Τουρκικής Κοινότητας της Κύπρου αποφάσισαν να πάντων να συμμετέχουν οργανικά στη νεοσυσταθείσα Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ αρνήθηκαν επίσης να συμμορφωθούν με την Κυπριακή έννομη τάξη. Κατά συνέπεια, προκλήθηκαν εσωτερικές συγκρούσεις ενώ ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ εγκαταστάθηκαν στο νησί (οι οποίες παραμένουν μέχρι και σήμερα εκεί). Επίσης, οι συχνές και έντονες μετακινήσεις των πληθυσμών της Κύπρου, είχαν ως αποτέλεσμα, η πλειονότητα των Τουρκοκύπριων να μετακινηθεί προς το Βόρειο τμήμα του νησιού²⁴.

Ως αποτέλεσμα, το 1974, με αφορμή πραξικόπημα (coup d'état) κατά του νομίμου προέδρου της Κύπρου, με την υποστήριξη του ελληνικού στρατιωτικού δικτατορικού καθεστώτος,

¹⁹ Robert E. Hamilton, August 2008 and Everything after - A Ten -Year Retrospective on the Russia-Georgia War, 2018, p. 6

²⁰ Op. cit., p. 11 - 12

²¹ Op. cit. p. 23 - 24

²² United Nations Security Council Resolutions 849 (1993),854 (1993),858 (1993), 876 (1993)

²³ UN General Assembly Resolution GA/10708

²⁴ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 132, παρ. 286

η Τουρκία εισέβαλε στο νησί. Έκτοτε, το 37% του εδάφους του νησιού κατέχεται από την Τουρκία. Μια ουδέτερη ζώνη (γνωστή και ως «Πράσινη γραμμή του ΟΗΕ»), διαχωρίζει τον κατεχόμενο Βορρά από το Νότο. Την 13η Φεβρουαρίου του 1975 εγκαθιδρύθηκε στις κατεχόμενες περιοχές του Βορρά το «**Τουρκικό Ομόσπονδο Κράτος της Κύπρου**» (Turkish Federated State of Cyprus)²⁵.

Πρέπει να σημειωθεί βέβαια ότι πριν την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Τουρκικού Ομόσπονδου Κράτους της Κύπρου, την 13η Φεβρουαρίου του 1975 από τις Τουρκικές Δυνάμεις, είχε προηγηθεί το ψήφισμα 353 (1974) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ²⁶, το οποίο καλούσε όλα τα κράτη να σεβαστούν την κυριαρχία, την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου και απαιτούσε μια άμεση λήξη της στρατιωτικής επέμβασης στο νησί. Έπειτα, με ψήφισμα που ακολούθησε (το οποίο εγκρίθηκε) κατά τη συνεδρίαση όπου έγινε η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Τουρκικού Ομόσπονδου Κράτους ανάμεσα στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Νομοθετική Συνέλευση της Αυτόνομης Τουρκοκυπριακής Διοίκησης, υπογράμμισε «την αντίθεση σε όλες τις απόπειρες – προσπάθειες για την ανεξαρτησία της Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου καθώς και σε οποιαδήποτε διχοτόμησή της ή ένωσή της με οποιοδήποτε άλλο κράτος»²⁷.

Μέσα σε όλη αυτή την έκρυθμη και τεταμένη κατάσταση που επικρατούσε, ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς την 15η Νοεμβρίου του 1983 σε «μονομερή διακήρυξη ανεξαρτησίας» ανακήρυξε την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» (ΤΔΒΚ) στα κατεχόμενα εδάφη. Έτσι, με τη ανακήρυξη αυτή, τα εδάφη αυτά φιλοδοξούν να είναι «κράτος»²⁸. Η ενέργεια αυτή θεωρήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας νομικά άκυρη και παράνομη με το Ψήφισμα 541 (1983) και, επίσης, ζητήθηκε από όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το «υποτιθέμενο» κράτος ή να το διευκολύνουν και να το βοηθήσουν με οποιονδήποτε τρόπο²⁹.

Η ίδια έκκληση επαναλήφθηκε και στο Ψήφισμα 550 (1984)³⁰ το οποίο δεν αναγνώριζε άλλο κυπριακό κράτος παρά μόνο εκείνο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης παράλληλα αποφάσισε να συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη του την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας ως τη μοναδική νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου και ζήτησε να γίνει σεβαστή η ανεξαρτησία και η εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου³¹.

Συνεπώς, η ΤΔΒΚ αναγνωρίζεται διεθνώς μόνο από την Τουρκία ενώ, μάλιστα, πληροί τις προϋποθέσεις εξ' ύπαρξης για να θεωρηθεί ως «κράτος – ανδρείκελο» καθώς: α) Η γενεσιουργός αιτία της δημιουργίας της ΤΔΒΚ είναι η χρήση βίας, η οποία παραβιάζει το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη του ΟΗΕ και β) Η διοίκηση της ΤΔΒΚ εξαρτάται στρατιωτικά και οικονομικά από τη βοήθεια της Τουρκίας³².

8. Υπόθεση Λοϊζίδου κατά Τουρκίας

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του διεθνούς status της ΤΔΒΚ αλλά και το αν αυτή θα μπορούσε να αναγνωριστεί ως νέο κράτος, διαδραμάτισε η υπόθεση *Λοϊζίδου*³³ που εξετάστηκε από το ΕΔΔΑ. Αναλυτικότερα, η Τιτίνα Λοϊζίδου, πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας, προσέφυγε εναντίον της Τουρκίας, διότι κατά παράβαση του αρ. 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα δεν είχε πρόσβαση στην ιδιοκτησία της που βρισκόταν στην κατεχόμενη Κερύνεια. Κατ' αποτέλεσμα, έχασε τον έλεγχο της ιδιοκτησίας και της περιουσίας της.

Ως εναγόμενη, η Τουρκία αντέτεινε πρώτον ότι η υπόθεση που εξέταζε το Δικαστήριο άπτονταν της δικαιοδοσίας της αυτοαποκαλούμενης ΤΔΒΚ και όχι της Τουρκικής Δημοκρατίας, δεύτερον ότι το

²⁵ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 132, παρ.286

²⁶ Security Council Resolution 353 (1974)

²⁷ Malcolm M. Shaw, "International Law", Eighth edition, 2017 – Cambridge University Press, Chapter 5: The Subjects of International Law, p. 184

²⁸ Op. cit. p. 184

²⁹ Resolution (83)13, adopted on 24 November 1983

³⁰ Resolution 550, adopted on 11 May 1984

³¹ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 133, παρ.288

³² Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ. 133, παρ.287

³³ Case of Loizidou v Turkey - Application no.15318/1989

Δικαστήριο δεν είχε δικαιοδοσία που να επιτρέπει την εξέταση γεγονότων που έλαβαν χώρα εκτός του μητροπολιτικού της εδάφους αλλά τόνισε την υιοθέτηση «Συντάγματος» από την ΤΔΒΚ (ήδη από το 1985) που θέτει υπό την δικαιοδοσία της τέτοιου είδους περιουσίες και που είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια των τίτλων ιδιοκτησίας της προσφεύγουσας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας που είχαν προηγηθεί, δηλαδή το 541 και το 550, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι «είναι προφανές από τη διεθνή πρακτική ότι η διεθνής κοινότητα δεν αναγνωρίζει την ΤΔΒΚ ως κράτος σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο» και δήλωσε ότι «η Κυπριακή Δημοκρατία είναι η μόνη νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου», διαπιστώνοντας παράλληλα παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Συνεπώς, η προσφεύγουσα δεν είχε απωλέσει τα δικαιώματά της στην περιουσία της κατά την κρίση του δικαστηρίου³⁴.

Υπό το πρίσμα της απόφασης του ΕΔΑΔ, συνεπώς, η Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κυρίαρχο κράτος, αλλά παραμένει ως μια κατεχόμενη περιοχή εντός των αναγνωρισμένων ορίων της Κυπριακής Δημοκρατίας και εξαρτάται απολύτως από την τουρκική βοήθεια. Καταληκτικά, η συγκεκριμένη υπόθεση συνέβαλε στη διαμόρφωση ενός κρίσιμου νομικού πλαισίου για δεκάδες παρόμοιες προσφυγές, οι οποίες βασίστηκαν στο δεδικασμένο που δημιουργήθηκε, με αποτέλεσμα και άλλοι ελληνοκύπριοι να προσφύγουν ενώπιον του ΕΔΑΔ προκειμένου να αποζημιωθούν για την απώλεια των περιουσιών τους.

9. Συμπεράσματα

Έχοντας αναλύσει τις παραπάνω περιπτώσεις, ευλόγως διαπιστώνεται ότι πρόκειται περί διαφορετικών περιπτώσεων αλλά με αρκετές κοινές συνιστάμενες. Η δημιουργία των οντοτήτων αυτών αποτέλεσε σοβαρό αγκάθι στα διεθνή πεπραγμένα. Ζήτημα αποτελεί το αν θα μπορούσαν μεταγενέστερα να αποτελέσουν κράτη του κόσμου και να μην λογίζονται ως αμφισβητούμενες κρατικές οντότητες και έρμια των κρατών - προστατών τους.

III. ΚΟΣΟΒΟ

1. Ιστορικό πλαίσιο

Η περιοχή του Κοσόβου βρίσκεται στα Βαλκάνια συνορεύει με το Μαυροβούνιο ,την Αλβανία και την Σερβία. Ο πληθυσμός του είναι περίπου 1.798.188 ³⁵κάτοικοι (2020), εκ των οποίων το 92% είναι Αλβανοί, ενώ το υπόλοιπο 7% αποτελούν Σέρβοι και 1% άλλες εθνότητες. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη στο Κόσοβο είναι η Πρίστινα.

Μετά την επανίδρυση της Γιουγκοσλαβίας ως Ομοσπονδίας κρατών στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στη Σερβία ιδρύθηκαν δύο αυτόνομες επαρχίες: η Βοϊβοντίνα και το Κοσσυφοπέδιο ,το οποίο μεταξύ '45-'91 ήταν αυτόνομη επαρχία εντός των ορίων της. Ωστόσο, οι αρχές της επαρχίας κατηγορήθηκαν για σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε βάρος του Αλβανόφωνου πληθυσμού.

Στις 28 Φεβρουαρίου 1998 ξέσπασε πόλεμος στο Κοσσυφοπέδιο , ο οποίος διήρκεσε μέχρι τις 11 Ιουνίου 1999. Αντίπαλα στρατόπεδα ήταν οι δυνάμεις της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας (το Μαυροβούνιο και η Σερβία), που ήλεγχε το Κοσσυφοπέδιο πριν από τον πόλεμο, και της αλβανικής οργάνωσης γνωστής ως Απελευθερωτικός Στρατός του Κοσόβου (UCK), που ιδρύθηκε το 1991 . Ο UCK είχε την αεροπορική υποστήριξη του ΝΑΤΟ από τις 24 Μαρτίου 1999, ενώ χερσαία υποβοηθούνταν από τον Αλβανικό Στρατό.

Μετά από εχθροπραξίες και από τις δύο πλευρές και εξαιτίας της αποτυχίας εξεύρεσης διπλωματικής λύσης, το ΝΑΤΟ παρενέβη³⁶, δικαιολογώντας την εκστρατεία στο Κόσοβο ως

³⁴ Malcolm M. Shaw, "International Law", p. 184

³⁵https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CF%83%CF%83%CF%85%CF%86%CE%BF%CF%80%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF#cite_note-stat-2

³⁶ Daniel Fierstein, "Kosovo's Declaration of Independence: An Incident analysis of Legality, Policy and Future Implications", Boston University International Law Journal, Vol. 26:417, p. 422.

«ανθρωπιστική επέμβαση». Ο πόλεμος έληξε με τη συνθήκη του Κουμάνοβο³⁷, με τις Γιουγκοσλαβικές δυνάμεις να συμφωνούν να αποχωρήσουν από το Κοσσυφοπέδιο, ώστε τη θέση τους να πάρουν διεθνείς δυνάμεις. Το Συμβούλιο Ασφαλείας υιοθέτησε το Ψήφισμα 1244/1999 στις 10 Ιουνίου του 1999, με βάση το οποίο το Κοσσυφοπέδιο θα διοικούνταν για ένα διάστημα από την προσωρινή αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο της ειρηνευτικής επιχείρησης «UNMIK» (United Nations Mission in Kosovo), με σκοπό να διατηρηθεί η ειρήνη και η ασφάλεια στα Βαλκάνια.³⁸

Ειδικότερα στη παράγραφο 1 του ψηφίσματος το Συμβούλιο δήλωνε ότι μία πολιτική λύση θα βασίζεται στις γενικές αρχές που αναγράφονται στα παραρτήματα 1 και 2 του ψηφίσματος 1244/1999³⁹. Οι αρχές αφορούσαν την διακοπή της χρήσης βίας στο Κόσοβο, την απόσυρση των στρατευμάτων της ομοσπονδιακής δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και της Σερβίας και των αστυνομικών δυνάμεων από πλευράς του Κόσοβου, την ασφαλή επιστροφή των προσφύγων, την εγκαθίδρυση, μέσα σε ένα ενδιάμεσο πολιτικό πλαίσιο, της αυτοδιοίκησης του και προσπάθειες για οικονομική ανάκαμψη. Το πρόβλημα ήταν πως το μεγαλύτερο μέρος του ψηφίσματος δεν έκανε καμία αναφορά για το τελικό καθεστώς του Κόσοβου. Ένα ακόμα αδιευκρίνιστο ζήτημα ήταν, εάν ένα ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας δεσμεύει (πέρα από τα κράτη του ΟΗΕ) και μη κρατικό δρώντα, δηλαδή αν δεσμεύει στην περίπτωση αυτή πρόσωπα ή ομάδες προσώπων όπως τον λαό του Κόσοβου.

Στις 18 Φεβρουαρίου του 2008 το Κόσοβο ανακοίνωσε μονομερώς την ανεξαρτησία του από την Σερβία, η οποία δεν αποδέχτηκε την απόσχισή του, θεωρώντας την παραβίαση του Ψηφίσματος 1244/1999.⁴⁰ Μεγάλος αριθμός κρατών προχώρησε στην αναγνώριση του Κράτους του Κόσοβου, δημιουργώντας ζήτημα για το κατά πόσο θα μπορούσε να θεωρηθεί προηγούμενο για αντίστοιχες αποσχιστικές περιπτώσεις ή αν αποτελούσε μοναδική περίπτωση. Κράτη όπως η Ινδία, Βραζιλία, Κύπρος, Ελλάδα, Ισπανία, Ρουμανία, Σλοβακία αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν υπό τις ανωτέρω συνθήκες καθώς δεν είχαν πειστεί για την νομιμότητα της ανεξαρτησίας με βάση το διεθνές δίκαιο⁴¹. Από την ημέρα της ανεξαρτησίας και έπειτα η Ρωσία καταδίκασε με συνέπεια την απόσχιση του Κοσσυφοπεδίου, ονομάζοντάς το «ψευδοκράτος», ενώ η Κίνα εξέφρασε σοβαρές της ανησυχίες. Στο μεταξύ η Κυβέρνηση της Σερβίας είχε προετοιμαστεί για το ενδεχόμενο ανεξαρτησίας ενώ, είχε περάσει απόφαση που καθιστούσε άκυρη την πράξη ανεξαρτησίας και επέτρεπε κατηγορίες για προδοσία κατά του Προέδρου και του Πρωθυπουργού του Κόσοβου.

Έτσι, αποφάσισε σε ανακοίνωσή της στις 26 Μαρτίου του 2008 να επιδιώξει από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ να ζητήσει από το Δικαστήριο γνωμοδότηση σχετικά με την νομιμότητα της απόσχισης του Κόσοβου. Η Σερβία επιδίωξε να εξασφαλίσει ψήφισμα από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, ώστε να υποβληθεί το ζήτημα ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου⁴², όπως και έγινε, με την συναίνεση 77 Κρατών⁴³.

Η ερώτηση που η Γενική Συνέλευση απήυθνε τελικά στο Διεθνές Δικαστήριο στις 15 Αυγούστου του 2008 διατυπώθηκε ως εξής: «*Είναι η μονομερής διακήρυξη ανεξαρτησίας από την προσωρινή διοίκηση του Κόσοβου σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο;*»⁴⁴. Στην συγκεκριμένη γνωμοδότηση το Δικαστήριο προσπάθησε να διατηρήσει ουδέτερη στάση στο ερώτημα της Γενικής Συνέλευσης για το αν η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου ήταν σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο και περιόρισε την απάντησή στο ότι η ανακήρυξη δεν απαγορεύεται από το διεθνές δίκαιο⁴⁵. Απέφυγε να αναφερθεί σε σημαντικά θέματα όπως τα κριτήρια υπάρξεως μιας κρατικής οντότητας (Σύμβαση του Μοντεβιδέο 1933) ή το κατά πόσο το Κόσοβο έχει «δικαίωμα» στην απόσχιση

³⁷ S/1999/682, Security Council Resolution, 15 June 1999.

³⁸ Βλ. Ψήφισμα 1244/1999, ΣΑ, ΟΗΕ; Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, para. 97, Malcolm N. Shaw, "International Law", 8th Edition, 2017, p. 182.

³⁹ «A political process towards the establishment of an interim political framework agreement providing for substantial self-government for Kosovo, taking full account of the Rambouillet accords and the principles of sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia and the other countries of the region, and the demilitarization of UCK. », United Nation's Resolution 1244/1999, p. 1; Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, para. 95.

⁴⁰ Malcolm N. Shaw, "International Law", 8th Edition, 2017, pp. 185 - 186.

⁴¹ Op. cit. p. 186.

⁴² Βλ. Ψήφισμα 63/3 2008 ΓΣ ΟΗΕ.

⁴³ 77 Κράτη στην γενική συνέλευση ψήφισαν υπέρ του σχεδίου ψηφίσματος (Ρωσία Κίνα, Βραζιλία, Ινδία, Ινδονησία, Νιγηρία, νότια Αφρική.) μόνο 6 χώρες ψήφισαν κατά (Ηνωμένες πολιτείες, Αλβανία, και 4 νησιωτικά κράτη του ειρηνικού), τα υπόλοιπα 34 μέλη συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας και Βοσνίας Ερζεγοβίνης απείχαν εντελώς από την ψηφοφορία.

⁴⁴ Milanovic, Marko, and Michael Wood, *The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion*. Oxford University Press, 2015, I, 4, p. 14.

⁴⁵ Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, p. 79.

Δεν συζητήθηκε επίσης η αναγνώριση από σημαντικό αριθμό κρατών (115 κράτη) και απέφυγε να μιλήσει για τις έννομες συνέπειες που δημιουργούσε η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας. Επιπρόσθετα, αδιευκρίνιστο παρέμεινε το εάν το Κοσσυφοπέδιο μπορούσε να θεωρηθεί κράτος, εάν είχε δικαίωμα αποσχίσεως από την Σερβία ή αν ο πληθυσμός της περιοχής είχε δικαίωμα «επανορθωτικής αποσχίσεως» λόγω των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είχαν προηγηθεί κατά των Αλβανών πολιτών του Κοσόβου⁴⁶. Η Γνωμοδότηση δεν καθυσήχασε καμία από τις δύο αντικρουόμενες πλευρές και δεν εξήγησε νομικά πώς ήταν δυνατόν μία ομάδα ατόμων που βρίσκονται εντός μία περιοχής, το προσωρινό καθεστώς της οποίας έχει προσδιοριστεί διεθνώς με το Ψήφισμα 1244/1999 να μην δεσμεύονται από αυτό το καθεστώς.

2. Τι έκρινε το Διεθνές Δικαστήριο

Στο ερώτημα αν το Ψήφισμα 1244 (1999) απαγόρευε ευθέως την ανακήρυξη ανεξαρτησίας, το επιχείρημα που πρόβαλε μεταξύ άλλων η Σερβία στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου ήταν ότι σε αυτό αναφέρεται χαρακτηριστικά ο σεβασμός όλων των Κρατών μελών στην κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας, υπονοώντας κατά την Σερβία ότι το εδαφικό καθεστώς θα παρέμενε ως είχε το 1999⁴⁷.

Επιπλέον, η Σερβία πρόβαλε το επιχείρημα ότι και προηγούμενα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας σχετικά με την κατάσταση στο Κόσοβο (1160/1998, 1190/1998, 1203/1998, 1239/1999) εξέφραζαν και εκείνα τον σεβασμό στην κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας Γιουγκοσλαβίας. Το Κόσοβο και οι υπέρμαχοι της ανεξαρτησίας από την άλλη υποστήριζαν πως το ψήφισμα δεν απαγορεύει πουθενά ρητά την ανακήρυξη ανεξαρτησίας, όπως την απαγόρευε για παράδειγμα στο Ψήφισμα 787/1992 στην ηγεσία της Σερβικής Δημοκρατίας⁴⁸ (Republika of Srpska) εντός της Βοσνίας Ερζεγοβίνης. Η απουσία κάθε τέτοιας γραπτής αναφοράς, άφηνε «ανοιχτό» το ενδεχόμενο νομιμότητας της απόσχισης στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Το Δικαστήριο αναφέρθηκε στην πρακτική του Συμβουλίου Ασφαλείας που επιβεβαιώνει ότι οι διακηρύξεις ανεξαρτησίας δεν απαγορεύονται παρά μόνο σε περιπτώσεις που η μονομερής απόσχιση συνδέθηκε με παραβιάσεις χρήσης ένοπλης βίας⁴⁹ ή κανόνων jus cogens⁵⁰. Συνεπώς, εξ αντιδιαστολής το διεθνές δίκαιο δεν απαγορεύει την απόσχιση όπου εκείνη έγινε χωρίς να συνδεθεί με παραβίαση κανόνων jus cogens. Το Δικαστήριο έκρινε πως ο εξαιρετικός χαρακτήρας των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, επιβεβαιώνει ότι κανένας γενικός κανόνας απαγόρευσης της μονομερούς ανακήρυξης ανεξαρτησίας δεν προκύπτει⁵¹. Στην περίπτωση του Κοσόβου έκρινε ότι εξέλιπε το στοιχείο της χρήσης βίας κατά την ανακήρυξη ανεξαρτησίας και άρα δεν απαγορευόταν⁵².

Επιπλέον, θεώρησε ότι το Ψήφισμα 1244/1999 αναφέρεται μόνο στο προσωρινό καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου και όχι στην τελική διευθέτησή του⁵³. Μεταξύ άλλων ανέφερε ότι το Ψήφισμα 1244/1999 δεσμεύει μόνο τον ΟΗΕ και τα Κράτη μέλη συνεπώς, οι εκπρόσωποι του λαού του Κοσσυφοπεδίου οι οποίοι έκαναν την ανακήρυξη δεν περιλαμβάνονταν στα προσωρινά όργανα διοικήσεως που προβλέπονταν στο ψήφισμα. Κατ' επέκταση η ανακήρυξη δεν παραβίαζε το Ψήφισμα, αλλά ούτε και το καθεστώς που έθεσε η UNMIK⁵⁴.

⁴⁶ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ.145.

⁴⁷ Milanovic, Marko, and Michael Wood. "The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion". Oxford University Press, 2015, II, 8, 2.A. "Did resolution 1244 directly prohibit the declaration?" p. 137

⁴⁸ Security Council Resolution 787, para 3 (1992, infra-Section 3(D)

⁴⁹ Άρθρο 2.4 Χάρτη Ηνωμένων Εθνών; G.A. A/RES/2625(XXV), p. 122

⁵⁰ Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, paras 80 - 81.; Southern Rhodesia; Security Council resolution 541 (1983), Northern Cyprus and Security Council resolution 787 (1992).

⁵¹ Security Council resolutions 216 (1965) and 217 (1965), concerning Southern Rhodesia; Security Council resolution 541 (1983), concerning Northern Cyprus; Security Council resolution 787 (1992), concerning the Republika Srpska.

⁵² Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, para. 79; Milanovic, Marko, and Michael Wood. "The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion". Oxford University Press, 2015, II, 8, 2.A. "Did resolution 1244 directly prohibit the declaration?" p.140.

⁵³ Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, para. 100.

⁵⁴ Advisory Opinion, 2010, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, paras 119 - 122; Milanovic, Marko, and Michael Wood, *The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion*. Oxford University Press, 2015, II,8,2. B. (βλ. γενικά).

Το Δικαστήριο στην ερώτηση αν μπορεί να καθορίζει ένα κράτος μόνο του το καθεστώς του απεφάνθη πως, αν ένας λαός στερείται του θεμελιώδους «εσωτερικού» δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, που μπορεί να περιγραφεί ως αναγκαστικός κανόνας του γενικού διεθνούς δικαίου (jus cogens), τότε μόνο με την δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους διασφαλίζεται αυτό το δικαίωμα. Η φύση του δικαιώματος αυτού εμπερικλείει μέσα της την έννοια της εκπλήρωσης της αρχής του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης.

Η αποικιοκρατία θεωρείται παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁵⁵, γιατί αντιτίθεται στον Χάρτη των ΗΕ και είναι εμπόδιο στην προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης, συνεργασίας και του δικαιώματος της ελεύθερης επιλογής πολιτικού καθεστώτος και ως εκ τούτου, οι αποικιακοί λαοί έχουν δικαίωμα στην αυτοδιάθεση. Mutatis mutandis, το ίδιο επιχείρημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά την άποψη του δικαστηρίου και σε μη- αποικιακούς λαούς των οποίων η ύπαρξη και ταυτότητα αγνοούνται και προσβάλλονται από το κράτος στο οποίο είναι ενσωματωμένοι.

Συνεπώς, υπάρχει το δικαίωμα της θεραπευτικής απόσχισης στο σύγχρονο διεθνές δίκαιο, ακόμα και αν δεν υπάρχει ξεκάθαρο τέτοιο προηγούμενο στην διεθνή πρακτική⁵⁶. Εφόσον, στην περίπτωση του Κοσόβου δεν υπήρξε παραβίαση κανόνων jus cogens, η απόσχιση δεν ήταν κατά παράβαση καταδικαστέα από το διεθνές δίκαιο.

Επιπλέον, πρέπει να εξετάσουμε αν το Κόσοβο διαθέτει τα στοιχεία μίας ανεξάρτητης κρατικής οντότητας. Τα κριτήρια σύστασης ενός κράτους περιγράφονται στην Συνθήκη του Μοντεβιδέο⁵⁷ και είναι α) μόνιμος πληθυσμός, β) έδαφος (συγκεκριμένη εδαφική περιοχή) γ) κυβέρνηση δ) ανεξαρτησία, δηλαδή η ικανότητα να δημιουργήσει διεθνείς σχέσεις με άλλα Κράτη.

Στη περίπτωση του Κόσοβου, αυτό διαθέτει συγκεκριμένη εδαφική περιοχή, η οποία ανταποκρίνεται στα εδαφικά όρια της αυτόνομης περιοχής του Κοσόβου όπως ορίζονται στα συντάγματα της Γιουγκοσλαβίας και της Σερβίας και μόνιμο πληθυσμό 1.7 εκατομμυρίων⁵⁸. Έχει δημιουργήσει την δική του Κυβέρνηση με το σύνταγμα της Δημοκρατίας του Κοσόβου του 2008 η οποία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο στο έδαφος και τον μόνιμο πληθυσμό της παρά την ορισμένη αδυναμία αποτελεσματικού ελέγχου της βόρειας περιοχής που κατοικείται από Σέρβους εθνικιστές.

Όσον αφορά την ανεξαρτησία του, έχει επιδείξει την ικανότητα του να συνεργαστεί με άλλα κράτη π.χ. η έγκριση συμμετοχής της στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα,⁵⁹ ενώ στις 30 Σεπτεμβρίου 2021 σήμησε συνθήκη με την Σερβία για τον τερματισμό των μεθοριακών εντάσεων τους, σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ).⁶⁰ Συνεπώς, το Κόσοβο πληροί και τα τέσσερα βασικά συστατικά στοιχεία του Κράτους.

Όσον αφορά το θέμα της νομιμότητας της ανθρωπιστικής επέμβασης του ΝΑΤΟ στο Κοσσυφοπέδιο, η πρακτική των Κρατών δεν εμφανίζεται συνεπής. Δεν υπήρξε σαφής λόγος για ανθρωπιστική επέμβαση αυτή καθ' αυτή αλλά μάλλον για «ανθρωπιστική αναγκαιότητα» ή «ανθρωπιστική καταστροφή» και συγχρόνως έμμεση εξουσιοδότηση του Σ.Α. Οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας και των ΗΠΑ δήλωσαν ότι επρόκειτο για ιδιαίτερη περίπτωση, που δεν συνιστούσε προηγούμενο για μελλοντική στρατιωτική δράση. Το μόνο κράτος που πρόβαλε συγκροτημένη νομική αιτιολογία υπέρ της νομιμότητας της ανθρωπιστικής επέμβασης⁶¹, σύμφωνα με την οποία η δράση στο Κοσσυφοπέδιο δεν ήταν αντίθετη με το άρθρο 2(4) διότι δεν στρεφόταν κατά της εδαφικής ακεραιότητας και πολιτικής ανεξαρτησίας της Γιουγκοσλαβίας ήταν το Βέλγιο⁶².

⁵⁵ Ψήφισμα 1514/1960.

⁵⁶ G.A. A/RES/2625(XXV); Reference re Secession of Quebec, [1998] 2 S.C.R. 217; Daniel Fierstein, “Kosovo’s Declaration of Independence: An Incident analysis of Legality, Policy and Future Implications”, Boston University International Law Journal, Vol. 26:417, p. 430.

⁵⁷ Article 1, Montevideo Convention of 1933 & UN Articles on Responsibility of States (2001)

⁵⁸ Milanovic, Marko, and Michael Wood. “The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion”. Oxford University Press, 2015, III, 14 “Kosovo and the Criteria for Statehood in International Law”. James Crawford.

⁵⁹ Op. cit.

⁶⁰ Greece, CNN. “Συμφωνία Ανάμεσα Σε Σερβία Και Κόσοβο Για Τερματισμό Των Εντάσεων Στη Μεθόριο.” CNN.gr, , <https://www.cnn.gr/kosmos/story/283731/symfonia-anamesa-se-servia-kai-kosovo-gia-termatismo-ton-entaseon-sti-methorio>.

⁶¹ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», σελ.745

⁶² Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», κεφάλαιο 25.

Άλλη μερίδα κρατών όπως η Κίνα, Ρωσία, η Ινδία και η Ομάδα των Αδεσμεύτων Κρατών την αντιτάχθηκε στο επιτρεπτό της ανθρωπιστικής επέμβασης ως εξαίρεσης στον κανόνα της μη χρήσης βίας. Συνεπώς, δεν γίνεται δεκτή ως περίπτωση νόμιμης χρήσης βίας και εξαίρεσης στον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 2(4) στο εθιμικό δίκαιο. Αντίθετα, φαίνεται αποδεκτή η εξουσιοδότηση της χρήσης βίας από το ΣΑ, στο πλαίσιο του μηχανισμού συλλογικής ασφάλειας του ΟΗΕ σε εφαρμογή της «ευθύνης προστασίας» για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών ενός κράτους που καταπατώνται από την Κυβέρνησή του.

Πριν από την ανακήρυξη ανεξαρτησίας, ο ειδικός απεσταλμένος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, Ahtisaari, έγραψε σε ειδική έκθεσή του πως το Κόσοβο είναι μία μοναδική περίπτωση που απαιτεί και μια μοναδική λύση⁶³. Δεν δημιουργεί προηγούμενο για άλλες άλυτες έως τώρα συγκρούσεις. Ο Γεν. Γραμματέας σε δήλωσή του επιβεβαίωσε την ιδιαιτερότητα της περίπτωσης λέγοντας πως η ομόφωνη υιοθέτηση του Ψηφίσματος 1244/1999 ήταν μια απάντηση στις ενέργειες του Μιλόσεβιτς στο Κόσοβο, αποτρέποντας έτσι την Σερβία από το να κυβερνά πλέον το Κόσοβο και τοποθετώντας το στην σφαίρα διοίκησης των ΗΕ, ώστε να εκκινήσουν οι διαδικασίες για να καθοριστεί το πολιτικό μέλλον του. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων ήταν που προσέδιδε ιδιαίτερο χαρακτήρα στην υπόθεση⁶⁴.

3. Συμπεράσματα

Από τα 110 κράτη που έχουν αναγνωρίσει το Κόσοβο, λίγα από αυτά έσπευσαν να διατυπώσουν πως επρόκειτο για περίπτωση *sui generis* η οποία δεν δημιουργεί κανένα προηγούμενο. Το θέμα του Κοσόβου παραμένει εκκρεμές μέχρι να βρεθεί μία πολιτική λύση. Μέχρι και το 2017 έχει αναγνωρισθεί από 110 κράτη μεταξύ αυτών και οι ΗΠΑ, Γαλλία Βρετανία, Λετονία, Πολωνία, Ελβετία, Σουηδία, Ισλανδία, Καναδάς, Ουγγαρία, Αλβανία,⁶⁵ ενώ αρνούνται ακόμα να το αναγνωρίσουν η Κίνα Ρωσία, και 5 Κράτη-μέλη της ΕΕ, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα και η Κύπρος.

IV. ΤΑΪΒΑΝ (ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ)⁶⁶

1. Γεωγραφία

Η Ταϊβάν ή επισήμως η Δημοκρατία της Κίνας, είναι νησιωτική χώρα της ανατολικής Ασίας, η οποία μοιράζεται θαλάσσια σύνορα με την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας στα βορειοδυτικά, με την Ιαπωνία στα βορειοανατολικά και με τις Φιλιππίνες στα νότια. Πρωτεύουσά της είναι η Ταϊπέι.

2. Ιστορικό πλαίσιο.

Στην εποχή της αποικιοκρατίας το νησί αποτέλεσε ολλανδική αποικία για 40 χρόνια. Στη συνέχεια πέρασε στη δυναστεία του Τσινγκ. Το 1895 η Ιαπωνία θα την προσαρτήσει με την νίκη της στον Σινοιαπωνικό πόλεμο. Με την ήττα της στον Β' παγκόσμιο πόλεμο θα αναγκαστεί με την πίεση των μεγάλων δυνάμεων να παραδώσει το νησί το 1943 στην εθνικιστική κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κίνας (ROC). Παράλληλα από το 1928 εκτυλίσσεται στην Κίνα εμφύλιος πόλεμος, στον οποίο θα επικρατήσει το 1949 το κομμουνιστικό κόμμα με ηγέτη τον Μάο Τσε Τούνγκ, ο οποίος θα ιδρύσει την Λαϊκή δημοκρατία της Κίνας (PRC) το 1949.

Η εθνικιστική κυβέρνηση του Τσιάνγκ Κάι Σεκ θα καταφύγει στο νησί της Ταϊβάν, από όπου ισχυρίζεται ότι κυβερνά όλη την κινεζική επικράτεια. Το 1951 μετά τον πόλεμο της Κορέας, κατά τον οποίο οι ΗΠΑ υποδαύλιζαν την ένταση μεταξύ των δύο κυβερνήσεων στηρίζοντας την κυβέρνηση του Τσιάνγκ Κάι Σεκ (συνθήκη μεταξύ ΗΠΑ/Ταϊβάν για άμυνα στον ειρηνικό)⁶⁷, η Ιαπωνία παραιτήθηκε από κάθε διεκδίκηση του νησιού και το παρέδωσε οριστικά στην κυβέρνηση της ROC, η οποία όπως προαναφέρθηκε είχε ήδη καταφύγει στο νησί της Ταϊβάν μετά την ήττα των εθνικιστών στον εμφύλιο πόλεμο. Για 20 χρόνια η PRC ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο σε όλη την κινεζική επικράτεια πλην της

⁶³ M. Ahtisaari, Special Envoy of the UN Secretary General, "Report of the Special Envoy of the Secretary General on Kosovo's future status", S.C., S/2007/168, 26 March 2007, para 15, "Conclusions".

⁶⁴ Milanovic, Marko, and Michael Wood. "The Law and Politics of the Kosovo Advisory Opinion". Oxford University Press, 2015, III, 15.2 "Conceptual Issues: "Uniqueness", Sui Generis", "Precedent" and Distinguishing" Anne Peters.

⁶⁵ GENERAL ASSEMBLY SIXTY-SIXTH SESSION 22ND PLENARY MEETING SATURDAY, 24 SEPTEMBER 2011, 9 A.M. NEW YORK. Mr. Sali Berisha, Prime Minister of the Republic of Albania: «..Kosovo's declaration of independence was in full compliance with international law ...»

⁶⁶ Πριν ξεκινήσουμε την ανάλυση της περίπτωσης της Ταϊβάν, για διευκόλυνση αναφέρεται ότι η οντότητα της Ταϊβάν θα αναφέρεται ως ROC (Republic Of China), ενώ η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ως PRC (People's Republic of China) όπως είναι και οι επίσημες ονομασίες τους.

⁶⁷ Crawford, The Creation of States in International Law², 2006, p.200

Ταϊβάν την οποία θεωρεί επαρχία της, ενώ η κυβέρνηση της ROC ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο μόνο στο νησί της Ταϊβάν αλλά θεωρεί ότι κυβερνά ολόκληρη την Κίνα και το σημαντικότερο την εκπροσωπεί στον ΟΗΕ από. Αυτό θα αλλάξει το 1971 με το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 2758.

3. Ψήφισμα 2758/1971

Το ψήφισμα αυτό προτάθηκε στην ΓΣ αρχικά από 17 Κ-Μ, με τις ΗΠΑ να προτείνουν και εκείνες ψήφισμα που θα επέτρεπε την ύπαρξη και των δύο οντοτήτων, το οποίο δεν έγινε δεκτό. Οι ΗΠΑ αιτιολόγησαν την ανάγκη ύπαρξης δύο οντοτήτων βασιζόμενοι στους σκοπούς του ΟΗΕ που αναγράφονται στο Άρθρο 1 του Χάρτη⁶⁸. Αντίθετα, τα 17 μέλη θεωρούσαν ότι ο μόνος λόγος που υπήρχε η ROC είναι η στρατιωτική υποστήριξη των ΗΠΑ, σε μία προσπάθεια των τελευταίων να ελέγχουν την περιοχή αυτή.

Κατά την διάρκεια των 20 ετών από το 1951 έως και το ψήφισμα του 1971 τα περισσότερα κράτη είχαν αναγνωρίσει την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, η οποία όλο αυτό το διάστημα απειλούσε με βίαιη προσάρτηση του νησιού. Από την άλλη, η Δημοκρατία της Κίνας και συνεπώς η κυβέρνησή της παρέμεναν εκπρόσωποι της Κίνας στον ΟΗΕ. Έτσι λοιπόν το 1971 με το ψήφισμα 2758⁶⁹ της Γενικής Συνέλευσης οι εκπρόσωποι της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας **θεωρήθηκαν** οι μόνιμοι νόμιμοι εκπρόσωποι της χώρας στον ΟΗΕ ενώ οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης του Τσιάνγκ Κάι Σεκ **αποβλήθηκαν** από τον οργανισμό. Το ψήφισμα αυτό, αν και ξεδιάλυνε το ζήτημα εκπροσώπησης και διακυβέρνησης της Κίνας δεν διαλεύκανε το ζήτημα του νομικού status της Ταϊβάν.

4. Μεγάλες Δυνάμεις και Ταϊβάν

Όπως προαναφέρθηκε, οι ΗΠΑ αποτελούσαν σημαντικό έρεισμα και κατά την άποψη πολλών προστάτη της Ταϊβάν⁷⁰. Μάλιστα, έως και το 1979 οι ΗΠΑ αναγνώριζαν την ROC. Ωστόσο αυτό **άλλαξε όταν οι ΗΠΑ συνήψαν** διπλωματικές σχέσεις με την PRC. Παρ' όλα αυτά η Ταϊβάν **συνέχισε** να έχει εμπορικές και άλλου είδους μη κρατικές σχέσεις με τις ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ αιτιολόγησαν την στάση τους αυτή με το Taiwan Relations Act⁷¹ του 1979 στο οποίο αναγνωρίζεται η PRC και διακόπτονται οι κυβερνητικές σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και ROC.⁷²

Επιπλέον αναφέρεται και η προϋπόθεση ότι οι διπλωματικές σχέσεις ΗΠΑ – PRC θα διατηρηθούν μόνο αν το μέλλον της Ταϊβάν κριθεί με ειρηνικό τρόπο. Σημαντικότερη είναι και η αναφορά των Ηνωμένων Πολιτειών στο γεγονός ότι στηρίζουν στρατιωτικά την Ταϊβάν και επιδιώκουν και υπερασπίζονται την ειρήνη στην περιοχή του δυτικού Ειρηνικού ωκεανού.⁷³ Επιπλέον γίνεται εμφανές ότι οι ΗΠΑ με το σύμφωνο αυτό αναγνωρίζουν την PRC αλλά θέλουν με κάθε τρόπο να μετριάσουν την επιθετική της πολιτική η οποία συνοδεύεται από απειλές για στρατιωτική επέμβαση στην Ταϊβάν.

Τέλος, η στήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών στο νησί γίνεται εμφανής και από το section 4 του Taiwan Relations Act, το οποίο αναφέρει ότι, παρά την έλλειψη διπλωματικών σχέσεων και αναγνώρισης, στην περίπτωση που το αμερικανικό δίκαιο αναφέρεται σε σχέση με άλλο κράτος, οι νόμοι αυτοί θα εφαρμόζονται και στην Ταϊβάν.⁷⁴

Μόνο οι ΗΠΑ έχουν τόσο εκτεταμένη και συγκεκριμένη νομοθεσία για την Ταϊβάν. Ωστόσο και το Ηνωμένο Βασίλειο, με το Foreign Corporations Act⁷⁵ του 1991 διευθετεί το ζήτημα εταιρειών οι

⁶⁸ Αρ. 1 ΧΑΡΤΗ ΟΗΕ, Οι σκοποί των Ηνωμένων Εθνών είναι:

1. Να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να πετυχαίνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης.
2. Να αναπτύσσουν ανάμεσα στα έθνη φιλικές σχέσεις που θα βασίζονται στο σεβασμό της αρχής των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών και να παίρνουν άλλα μέτρα κατάλληλα για την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης.
3. Να πετυχαίνουν διεθνή συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και ανθρωπιστικής φύσεως, και για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας, και 4. Να αποτελούν ένα κέντρο που θα συντονίζει τις ενέργειες των εθνών για την επίτευξη αυτών των κοινών σκοπών.

⁶⁹ A/RES/2758(XXVI), **Restoration of the lawful rights of the People's Republic of China in the United Nations**

⁷⁰ [U.S. Indo-Pacific Command > About USINDOPACOM > History](#)

⁷¹ [Taiwan Relations Act - American Institute in Taiwan \(ait.org.tw\)](#)

⁷² TAIWAN RELATIONS ACT, section 2, par. 1.

⁷³ Op. cit. section 2, par. 2.

⁷⁴ Op. cit., section 4.

⁷⁵ Foreign Corporations Act 1991 (legislation.gov.uk), <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/44/section/1>

οποίες έχουν την έδρα τους σε αμφισβητούμενα εδάφη (όσον αφορά την κρατική τους υπόσταση). Η νομοθεσία αυτή θεωρεί τέτοιες εταιρείες σαν να προέρχονται από αναγνωρισμένα κράτη. Παρατηρείται πως σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, το ΗΒ δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στην Ταϊβάν.

Οι διεθνείς οργανισμοί στους οποίους συμμετέχει η Ταϊβάν είτε δεν αποτελούνται μόνο από κράτη είτε έχουν ως μέλη κράτη που αναγνωρίζουν την ROC ως κυβέρνηση της Κίνας.⁷⁶ Εξάιρεση στο παραπάνω αποτελεί η συμμετοχή της Ταϊβάν στην Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης (ADB). Η ROC ήταν ιδρυτικό μέλος της τράπεζας, αλλά το 1986, η PRC με την εισοδό της στον οργανισμό διασφάλισε με μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ εκείνης και της τράπεζας, ότι η PRC θα είναι η μόνη νόμιμη αντιπρόσωπος της Κίνας αλλά χωρίς να αποβληθεί η Ταϊβάν. Η τράπεζα άλλαξε το όνομά της σε **Κινεζική Ταϊπέι**.⁷⁷ Προφανώς υπήρξε αντίδραση της ROC, η οποία όμως παρέμεινε μέλος της τράπεζας.⁷⁸ Το ενδιαφέρον στη προκειμένη περίπτωση είναι το άρθρο 3 του **καταστατικού** της τράπεζας.⁷⁹ Σε αυτό αναφέρεται ότι μέλη της τράπεζας μπορούν να γίνουν μέλη του ΟΗΕ ή άλλων **ειδικευμένων οργανώσεων** του, ή μέλη και συνεργάτες της οικονομικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ασία και τη άπω Ανατολή. Προφανώς η Ταϊβάν δεν πληροί καμία από τις προϋποθέσεις αυτές. Παρ' όλα αυτά είναι μέλος της ADB πράγμα που μαρτυρά έναν συμβιβασμό της τράπεζας λόγω της πάγιας στάσης των υπολοίπων κρατών που θεωρούσαν την Ταϊβάν μέλος όλα αυτά τα χρόνια.⁸⁰

5. Δικαστικές αποφάσεις.

Από το 1949 δεν έχει λάβει χώρα κάποια δίκη στα διεθνή δικαστήρια η οποία να αφορά την Ταϊβάν. Ωστόσο, εθνικά δικαστήρια έχουν κληθεί να λάβουν αποφάσεις σχετικές με την Ταϊβάν. Γενικά το κύριο ερώτημα που προκύπτει είναι αν οι αποφάσεις της PRC δεσμεύουν και την Ταϊβάν και αν οι πολίτες του νησιού δεσμεύονται από το δίκαιο της PRC. Όπως προαναφέρθηκε οι ΗΠΑ, με το Taiwan Relations Act, μεταχειρίζονται την Ταϊβάν σαν να ήταν κράτος, ενώ το ΗΒ επέτρεψε την συμμετοχή της Ταϊβάν στους ολυμπιακούς αγώνες με το όνομα Κινεζική Ταϊπέι.⁸¹ Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξής υπόθεση του εφετείου των Ηνωμένων Πολιτειών:

Στην συγκεκριμένη υπόθεση, ένα μεταφερόμενο αεροπορικώς δέμα από την Ταϊπέι στο Σαν Χοσέ της Καλιφόρνια **χάθηκε**. Την μεταφορά είχε αναλάβει η εταιρεία UPS, ενώ το δέμα το είχε ασφαλίσει η εταιρεία Mingtai Fire and Marine Insurance Co Ltd. Η ασφαλιστική εταιρεία ζήτησε αποζημίωση από την UPS βασιζόμενη στη **σύμβαση** της Βαρσοβίας του 1929.⁸² Σε αυτή ρυθμίζεται η ευθύνη για την μεταφορά ανθρώπων, αποσκευών και αγαθών μέσω αέρος.

Το ζήτημα που **προέκυψε ήταν αν η προσχώρηση** της Κίνας στη συνδιάσκεψη **εισήγαγε υποχρεώσεις** και για την Ταϊβάν. Αν τη **δέσμευε την υποχρέωση** αποζημίωσης θα **έφερε** η εταιρεία μεταφορών. Στην προκειμένη περίπτωση το δικαστήριο επικαλούμενο για **άλλη μία φορά** το Taiwan Relations Act θα τονίσει ότι οι ΗΠΑ διατηρούσαν ξεχωριστές σχέσεις με PRC και Ταϊβάν. Εν τέλει το δικαστήριο αποφάσισε ότι η Ταϊβάν **δεν δεσμευόταν από την σύμβαση και την ευθύνη έφερε η ασφαλιστική εταιρεία**.⁸³ Βέβαια το δικαστήριο ανέφερε πως η απόφαση αυτή δεν συνεπαγόταν αναγνώριση της Ταϊβάν αλλά δήλωση πως η συμμετοχή της Κίνας στην συνδιάσκεψη αυτή δεν δέσμευε

⁷⁶ Crawford, The Creation of States in International Law second edition, 2006, p.203.

⁷⁷ About ADB | Asian Development Bank, <https://www.adb.org/who-we-are/about#accordion-0-0>.

⁷⁸ Crawford, The Creation of States in International Law, p.204.

⁷⁹ Agreement Establishing the Asian Development Bank (ADB Charter) Asian Development Bank, <https://www.adb.org/documents/agreement-establishing-asian-development-bank-adb-charter>.

⁸⁰ Crawford, The Creation of States in International Law second edition, 2006, p.204.

⁸¹ Court of Appeal, REEL v HOLDER, 1981.

⁸² Warsaw Convention, 1929, Άρθρο 18 (Ζημία φορτίου) 1. Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται σε περίπτωση καταστροφής, απώλειας, ή βλάβης του φορτίου, υπό τον όρο μόνον ότι, το συμβάν που προκάλεσε τη ζημία σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της αεροπορικής μεταφοράς.

⁸³ We must determine whether adherence to the Warsaw Convention by the People's Republic of China also binds Taiwan. Mingtai Fire & Marine Insurance Co., Ltd. ("Mingtai"), insured a package, shipped by Gemtronics Corp. from Taipei, Taiwan to San Jose, California, which was lost en route by United Parcel Service, the air carrier. Mingtai alleged that the lost package contained computer chips worth \$83,454.80 and brought suit against United Parcel Service and United Parcel International, Inc. (collectively "UPS"), in the Northern District of California alleging, inter alia, loss of cargo under the Convention for the Unification of Certain Rules Relating to International Transportation by Air, Oct. 12, 1929, 49 Stat. 3000, T.S. No. 876 (1934), reprinted in note following 49 U.S.C.A. §40105 (the "Warsaw Convention" or the "Convention"). UPS answered that the Convention did not apply, and that its air carrier liability was therefore limited to the \$100 released value provided by the air waybill. Upon the parties' cross-motions for summary judgment, the district court so held, concluding that Taiwan, which is not a signatory to the Convention, was not bound by the People's Republic of China's ("China") adherence to the Convention. The district court therefore upheld the limitation on liability provided by the air waybill, and entered summary judgment in Mingtai's favor in the amount of \$100.

την Ταϊβάν και εν τέλει PRC και Ταϊβάν αποτελούσαν δύο διαφορετικές οντότητες με διαφορετικό status.⁸⁴

6. Νομικό status.

Αφού ασχοληθήκαμε με τη σχέση του νησιού τόσο με την PRC όσο και με άλλα κράτη κατά το παρελθόν είναι σημαντικό να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα για το νομικό του status. Αυτό γιατί δεν είναι δυνατόν μία οντότητα σαν την Ταϊβάν να μην υπόκειται σε κανόνες διεθνούς δικαίου. Στο ερώτημα αν η Ταϊβάν είναι κράτος έχουν υποστηριχθεί διάφορες απόψεις. Αρχικά με το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου είναι ξεκάθαρο ότι η Ιαπωνία παρέδωσε το νησί στην εθνικιστική κυβέρνηση της Κίνας η οποία κατέφυγε μετά την ήττα της στον εμφύλιο στο νησί της Ταϊβάν.

Όπως αναφέρει ο Crawford, η συνθήκη ειρήνης του 1951, μετά τον **Β' Παγκόσμιο Πόλεμο** εκχώρησε το νησί στην Κίνα η οποία όμως τότε ήταν αμφισβητούμενο από ποιόν κυβερνούταν. Άλλη άποψη θεωρεί την Ταϊβάν απροσδιόριστη περιοχή (Sir Anthony Eden).⁸⁵ Τέλος σημαντικό είναι να διευκρινίσουμε ότι δεν είναι δυνατόν η Ταϊβάν να θεωρηθεί terra nullius. Αυτό γιατί μετά την παράδοση του το 1951 το νησί είχε ενεργή και αποτελεσματική κυβέρνηση. Το κοινό μεταξύ των απόψεων αυτών είναι ότι η Ταϊβάν παραδόθηκε στην Κίνα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να θεωρηθεί ξεχωριστό κράτος βάσει των διεθνών συνθηκών που την αφορούν.⁸⁶ Άλλωστε ακόμα και οι ΗΠΑ παρά την στήριξη που προσφέρουν στην Ταϊβάν, έχουν προβεί σε αρκετά κοινά ανακοινωθέντα με την PRC αναγνωρίζοντας ότι το νησί αποτελεί επαρχία της Κινεζικής επικράτειας.⁸⁷

Ωστόσο, παρά την θεωρητική συζήτηση οποία μάλλον καταλήγει στο ότι το νησί αποτελεί κινεζική επαρχία και το γεγονός ότι όλα σχεδόν τα κράτη την έχουν αναγνωρίσει ως τέτοια, στη πραγματικότητα, η Ταϊβάν είναι μία οντότητα η οποία υπάρχει στον διεθνή χάρτη από **το 1971, όπως φαίνεται και από το ψήφισμα του ΟΗΕ**. Σήμερα αποτελεί μία αυτόνομη και πλήρως λειτουργική προεδρική Δημοκρατία και έχει αφήσει στο παρελθόν οποιονδήποτε ισχυρισμό για έλεγχο ολόκληρης της Κίνας. Αρχηγός της επικράτειας είναι ο πρόεδρος, ενώ της κυβέρνησης ο αρχηγός του κόμματος που πλειοψήφησε στη Βουλή.

Το σύνταγμά της είναι εντελώς διαφορετικό από αυτό της PRC, αναφέροντας στο Άρθρο 41 πως στη σχέση μεταξύ πολιτών της PRC και της ROC θα εφαρμόζεται το δίκαιο της δεύτερης.⁸⁸ Τα παραπάνω δείχνουν ότι η οντότητα της Ταϊβάν όχι μόνο ελέγχεται από διαφορετική κυβέρνηση από την PRC, αλλά και διαθέτει τελείως διαφορετικό πολιτικό σύστημα. Πως είναι λοιπόν δυνατόν μία τέτοια οντότητα να μην είναι κράτος αφού έχει όλα τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή; Και αν δεν θεωρείται κράτος γιατί ο λαός της που εδώ και 70 πλέον χρόνια ζει εκεί δεν έχει επιδιώξει την απόσχιση του;

Στην πραγματικότητα παρά τους ισχυρισμούς της Ταϊβάν ότι μόνο ο λαός της ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο στην περιοχή, το status της βασίζεται στην διαρκή απειλή της Κίνας για βίαιη ενσωμάτωση του νησιού. Αυτό αποδεικνύεται από τον κινεζικό νόμο κατά της απόσχισης του 2005 (Anti-Secession Law)⁸⁹ όπου αναφέρεται ότι η PRC θα χρησιμοποιήσει βία και θα ενσωματώσει το νησί, σε περίπτωση απόσχισης, αν παρατηρηθούν γεγονότα που υπονοούν απόσχιση και αν εξαλειφθούν οι πιθανότητες για ειρηνική ένωση.⁹⁰ Από την άλλη η απειλή της PRC βρίσκει εμπόδιο την στήριξη που παρέχουν οι ΗΠΑ στην Ταϊβάν. Είναι φανερό ότι το ενδιαφέρον αυτών των δύο υπερδυνάμεων για την Ταϊβάν διαμορφώνει και το αμφίβολο status της.

⁸⁴ Crawford, The Creation of States in International Law second edition, 2006, p.205

⁸⁵ Op. cit. p.208

⁸⁶ Βλ. Shimonoseki Peace Treaty, Cairo Declaration, Potsdam Declaration

⁸⁷ Crawford, The Creation of States in International Law second edition, 2006, p.210

⁸⁸ Op. cit. p. 213

⁸⁹ Anti-Secession Law - Ministry of National Defense (mod.gov.cn), http://eng.mod.gov.cn/publications/2021-06/29/content_4888396.htm.

⁹⁰ **Article 8** In the event that the "Taiwan independence" secessionist forces should act under any name or by any means to cause the fact of Taiwan's secession from China, or that major incidents entailing Taiwan's secession from China should occur, or that possibilities for a peaceful reunification should be completely exhausted, the state shall employ non-peaceful means and other necessary measures to protect China's sovereignty and territorial integrity. The State Council and the Central Military Commission shall decide on and execute the non-peaceful means and other necessary measures as provided for in the preceding paragraph and shall promptly report to the Standing Committee of the National People's Congress.

Είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι η Ταϊβάν κατέχει το μονοπώλιο στην παραγωγή microchip τα οποία στις μέρες μας βρίσκονται σε κάθε ηλεκτρονική συσκευή και στηρίζουν για τον λόγο αυτό την παγκόσμια οικονομία.⁹¹ Καταλαβαίνουμε λοιπόν τη σημασία του ελέγχου μίας τέτοιας παραγωγής. Είναι επόμενο λοιπόν η PRC να επιζητά τον έλεγχο μίας τέτοιας παραγωγής και οι ΗΠΑ να στηρίζουν το υπάρχον status του νησιού με το οποίο όπως φαίνεται και από πρόσφατες δηλώσεις έχει συμμαχικές σχέσεις.⁹²

Επιπλέον η Κίνα με την ενσωμάτωση και τον έλεγχο του νησιού βελτιώνει την γεωπολιτική της θέση σε σχέση με την Ιαπωνία (σύμμαχος των ΗΠΑ) και αποκτά σχεδόν πλήρη έλεγχο της θαλάσσιας αυτής περιοχής του Ειρηνικού. Τα τελευταία ζητήματα αν και πολιτικά, επηρεάζουν τόσο τις ισορροπίες στην διεθνή κοινότητα που είναι ικανά κατά τη γνώμη μας να επηρεάσουν το status μίας οντότητας που κατά τα άλλα πληροί όλα τα χαρακτηριστικά του κράτους.

7. Συμπεράσματα.

Όλα τα παραπάνω δεν μας επιτρέπουν να θεωρήσουμε την Ταϊβάν κράτος αφού ακόμα κι αν πληροί τις προϋποθέσεις της κρατικής υπόστασης, είναι ελάχιστες οι χώρες που την αναγνωρίζουν. Επίσης είναι σαφές το γεγονός ότι το νησί παραδόθηκε στην τότε ROC ώστε να προσαρτηθεί στην Κίνα, ασχέτως αν τα γεγονότα του εμφυλίου την κατέστησαν μία ξεχωριστή οντότητα. Τα δικαστήρια σε υποθέσεις που την αφορούν, την θεωρούν οντότητα γεωγραφική, πολιτική και κοινωνική και ως τέτοια μπορεί να συμμετέχει σε παγκόσμιους οργανισμούς (π.χ. αεροπορική οντότητα).

Τέλος είναι φανερό παρά την έλλειψη αναγνώρισης ότι όλα αυτά τα χρόνια στον νησί έχει διαμορφωθεί ένας λαός, διαφορετικός από αυτόν της PRC. Αυτό φέρνει στο προσκήνιο το ερώτημα της απόσχισης και της αυτοδιάθεσης του λαού της Ταϊβάν. Ωστόσο η πίεση της Κίνας ίσως να μην επιτρέψει ποτέ την αλλαγή του status του νησιού.

V. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

1. Γεωγραφία και Ιστορικό πλαίσιο:

Η Παλαιστίνη βρίσκεται στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου και εκτείνεται από τα σύνορα της Αιγύπτου (νότια) μέχρι τα σύνορα του Λιβάνου (βόρεια) και από τη Μεσόγειο θάλασσα (δυτικά) μέχρι τον Ιορδάνη ποταμό (ανατολικά). Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η περιοχή αποτελεί πεδίο εθνικών διεκδικήσεων και συγκρούσεων μεταξύ Ισραηλιτών (Εβραίων) και Παλαιστινίων Αράβων. Η δημιουργία του κράτους του Ισραήλ το 1947-1948 αποτελεί ένα σημαντικό παράδειγμα διεθνών νομικών επιχειρημάτων, τόσο υπέρ όσο και κατά της ύπαρξης του Ισραήλ αλλά και της Παλαιστίνης ως κρατών. Ούτε το Ισραήλ, ούτε η Παλαιστίνη αναγνωρίζονται από όλα τα κράτη ως ανεξάρτητες κρατικές οντότητες και υποκειμένα του διεθνούς δικαίου.

2. Διακήρυξη BALFOUR και Καθεστώς εντολής για την Παλαιστίνη.

Η Παλαιστίνη κατά την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το 1914 ήταν έδαφος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, έως το 1917 οπότε η περιοχή καταλήφθηκε από Βρετανικά στρατεύματα. Βρετανία και Γαλλία συμφώνησαν να διευθετήσουν το εδαφικό καθεστώς των Οθωμανικών επαρχιών της Μέσης Ανατολής και ξεκίνησαν διαδικασίες για τον διαμερισμό της επιρροής και προστασίας επί αυτών. Η Παλαιστίνη τέθηκε υπό την εντολή της Μεγάλης Βρετανίας με βάση την «Συνθήκη των Σεβρών» με την οποία προβλέφθηκε το καθεστώς εντολής επί εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (αρ.94 - 95) ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή του άρθρου 22 της ΚτΕ. Σε δήλωσή του στις 2 Νοεμβρίου του 1917 εκ μέρους του Βρετανικού πολεμικού υπουργικού συμβουλίου ο Βρετανός Υπουργός Εξωτερικών Λόρδος Balfour υποστήριξε ότι η Βρετανική Κυβέρνηση ενέκρινε την εγκαθίδρυση στην Παλαιστίνη μίας Εθνικής Εστίας για τον Εβραϊκό Λαό⁹³ και ότι θα διευκόλυνε την επίτευξη αυτού του στόχου, χωρίς να σημαίνει αυτό ότι καθ' οιονδήποτε τρόπο θα προκαταβάλει τα πολιτικά και θρησκευτικά δικαιώματα των μη εβραϊκών κοινοτήτων που βρίσκονται στην Παλαιστίνη⁹⁴.

⁹¹ [BCG-x-SIA-Strengthening-the-Global-Semiconductor-Value-Chain-April-2021_1.pdf \(semiconductors.org\)](#)

⁹² [U.S. Relations With Taiwan - United States Department of State](#)

⁹³ Peter Calvocoressi, “ Η Διεθνής Πολιτική Μετά το 1945, 9η Έκδοση, 2009, Τόμος Α, σελ. 493.

⁹⁴ “... His Majesty’s Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status

Το σύστημα εντολής που εφαρμόστηκε στην Παλαιστίνη της επέτρεπε να έχει το δικό της σύστημα αυτοκυβερνήσεως , εκχώρηση πλήρους νομοθετικής και διοικητικής αρμοδιότητας και το εντολοδόχο Κράτος (Βρετανία) παρείχε συμβουλές και συνδρομή που θα ολοκλήρωναν την πορεία της προς την ανεξαρτησία. Εξαιτίας των εξελίξεων στην Τουρκία ,η Συνθήκη των Σεβρών δεν επικυρώθηκε ποτέ. Παρ’ όλα αυτά, το Συμβούλιο της Κοινωνίας των Εθνών προχώρησε σε αποδοχή των όρων της Βρετανικής εντολής στις 24 Ιουλίου του 1922 και τέθηκε σε ισχύ στις 29 Σεπτεμβρίου του 1923.

Η βρετανική εντολή προέβλεπε διαχωρισμό του εδάφους της Παλαιστίνης σε δύο μέρη και την εφαρμογή της διακήρυξης Balfour στο δυτικό κομμάτι. Στις 29 Νοεμβρίου του 1947 η Γεν. Συν. ΟΗΕ Υιοθέτησε το Ψήφισμα 181 Π⁹⁵, ενσωματώνοντας ένα σχέδιο που προέβλεπε: α) την διχοτόμηση της Παλαιστίνης σε δύο κράτη (ένα για τους Ισραηλινούς (Εβραϊκό Κράτος 55%) και ένα για τους Άραβες (Παλαιστινιακό Κράτος 43%), β) την οικονομική τους ένωση, γ) την διεθνοποίηση της Ιερουσαλήμ. Οι Παλαιστίνιοι Άραβες απέρριψαν το σχέδιο . Στις 14 Μαΐου 1948 η Γενική Συνέλευση ΟΗΕ σε δεύτερη ειδική συνεδρία απέστειλε ένα διαμεσολαβητή στην Παλαιστίνη ώστε να προωθήσει μία ειρηνική διευθέτηση της μελλοντικής κατάστασης στην Παλαιστίνη.

3. Ανεξαρτησία Ισραήλ και Πόλεμος των έξι ημερών.

Στις 14 Μαΐου του 1948 ο Μπεν Γκουριόν (πρώτος πρωθυπουργός του Ισραήλ) ανακήρυξε την ανεξαρτησία του Ισραήλ , με πρωτεύουσα το Τελ Αβίβ. Λίγο αργότερα τα περισσότερα κράτη απένειμαν στο Ισραήλ ανεπιφύλακτη αναγνώριση⁹⁶. Η εντολή τερματίστηκε τα μεσάνυχτα της ίδιας μέρας με επίσημη βρετανική αποχώρηση. Την επόμενη μέρα, οι ένοπλες δυνάμεις των γειτονικών Αραβικών Κρατών(Αίγυπτος, Ιορδανία, Λίβανος, Συρία, Ιράκ) εισέβαλαν στην Παλαιστίνη . Συμφωνίες για κατάπαυση πυρός υπεγράφησαν το 1949 και το Ισραήλ έγινε δεκτό ως κράτος-μέλος από τον ΟΗΕ.

Το έδαφος που περιήλθε στην κυριαρχία του Ισραήλ από την συμφωνία κατάπαυσης πυρός ήταν αρκετά μεγαλύτερο σε έκταση από αυτό που προβλεπόταν στο Ψήφισμα 180-Π για την διχοτόμηση του υπό εντολή εδάφους της Παλαιστίνης (περιλάμβανε και την μισή Ιερουσαλήμ). Το υπόλοιπο έδαφος της πρώην εντολής καταλήφθηκε από την Ιορδανία (Ανατολική Ιερουσαλήμ και Δυτική Όχθη του Ιορδάνου ποταμού και από την Αίγυπτο (Λωρίδα της Γάζας)⁹⁷.

Αυτή η εδαφική κατάσταση διατηρήθηκε έως το 1967 ,όταν το Ισραήλ κατέλαβε την Ανατολική Ιερουσαλήμ, τη Δυτική Όχθη του Ιορδάνη και τη Λωρίδα της Γάζας κατά την διάρκεια του Πολέμου των 6 ημερών , συμπεριλαμβανομένων και των Υψωμάτων Γκολάν από τη Συρία. Αμέσως μετά το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέδωσε το ψήφισμα 242/1967 ⁹⁸, το οποίο προέβλεπε άμεση αποχώρηση του Ισραήλ από τα Κατεχόμενα Αραβικά εδάφη⁹⁹.

Οι Παλαιστίνιοι, στο μεταξύ, είχαν δημιουργήσει το 1964¹⁰⁰ την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (στο εξής ΟΑΠ) με σκοπό την απελευθέρωση της με ένοπλο αγώνα. Το 1968 η ΟΑΠ παρουσίασε Σύνταγμα που απαιτούσε την ίδρυση Παλαιστινιακού κράτους. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1974 η ΟΑΠ απέκτησε καθεστώς παρατηρητή ¹⁰¹ στην Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και αναγνωρίστηκε ως εκπρόσωπος του Παλαιστινιακού λαού, και φορέας του δικαιώματος αυτοδιάθεσης (με το καθεστώς αυτό η ΟΑΠ συμμετείχε στην Τρίτη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας). Ακόμα, στις 22 Νοεμβρίου του 1974 η Γεν. Συν. του ΟΗΕ με το Ψήφισμα 3236/1974 επιβεβαίωσε ξανά το αναφαίρετο δικαίωμα του Παλαιστινιακού λαού για αυτοδιάθεση , εθνική ανεξαρτησία και κυριαρχία (sovereignty).

4. Ανεξαρτησία Παλαιστίνης και διακήρυξη των Αρχών 1993.

enjoyed by Jews in any other country.”, The Balfour Declaration And its Consequences, Avi Shlaim 6/22/2016; James Crawford, “*The Creation of States in International Law*”, 2nd Edition, 2006, p. 422.

⁹⁵ GA res 186(S-2), 14 May 1948 (adopted 31-7: 16).

⁹⁶ The Creation of States in International Law, Second edition, James Crawford, 9.5, (1) ii) The abandonment of the Mandate and its aftermath.

⁹⁷ The Creation of States in International Law, Second edition, James Crawford, page 425.

⁹⁸ “... (i) Withdrawal of Israel armed forces from territories occupied in the recent conflict;8 (ii) Termination of all claims or states of belligerency and respect for and acknowledgement of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognized boundaries free from threats or acts of force...”

⁹⁹ SC. Resolutions 252/1968, 262/1968, 2334/2016

¹⁰⁰“THE PALESTINE LIBERATION ORGANIZATION IN THE UNITED NATIONS: IMPLICATIONS FOR INTERNATIONAL LAW AND RELATIONS”, Sanford R. Silverburg, “The Development of the Palestine Liberation Organization”, page 368.

¹⁰¹ SC. Resolution 3237/1974 “Observer status for the Palestine Liberation Organization”

Στις 15 Νοεμβρίου του 1988 το Παλαιστινιακό Εθνικό Συμβούλιο ανακήρυξε την «Εγκαθίδρυση του κράτους της Παλαιστίνης¹⁰²» με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ, ωστόσο, στάθηκε αδύνατη η παρουσία Παλαιστινιακής πολιτικής αρχής στην περιοχή εξαιτίας της ισραηλινής κατοχής. Αποφασίστηκε η άσκηση των κυβερνητικών καθηκόντων του Κράτους από την εκτελεστική Επιτροπή της ΟΑΠ και απέσπασε την αναγνώριση πολλών κρατών παρά τις ιδιάζουσες συνθήκες υπό τις οποίες έγινε. Η πράξη αυτή κρίθηκε σύμφωνη με το σχετικό ψήφισμα¹⁰³ του ΟΗΕ από την Γενική Συνέλευση και υποστήριξε πως αποτελούσε άσκηση του αναπαλλοτρίωτου δικαιώματος του Παλαιστινιακού λαού για ανεξαρτησία.

Με το ίδιο ψήφισμα αποδόθηκε το όνομα «Παλαιστίνη» αντί της μέχρι τότε ΟΑΠ. Δεν προτάθηκε όμως η ένταξή της στο ΟΗΕ καθώς δεν πληρούσε τα κριτήρια του κράτους το 1988. Ειδικότερα, α) το έδαφος βρισκόταν υπό Ισραηλινή κατοχή, β) η ΟΑΠ είχε επιρροή στον Παλαιστινιακό λαό αλλά δεν είχε ποτέ ασκήσει πραγματικό κυβερνητικό έλεγχο στα κατεχόμενα. Τα δύο αυτά κριτήρια ικανοποιήθηκαν μετά το 1993, με την διαδικασία που συμφωνήθηκε στο Όσλο με βάση την οποία προβλεπόταν να επιλυθεί το ζήτημα με διαπραγματεύσεις.

Στις 13 Σεπτεμβρίου του 1993 υπογράφηκε η διακήρυξη των Αρχών¹⁰⁴ στην Ουάσιγκτον. Το Ισραήλ αναγνώρισε την ΟΑΠ ως εκπρόσωπο¹⁰⁵ του Παλαιστινιακού λαού και παρέδωσε την πολιτική διοίκηση της Δυτικής όχθης του Ιορδάνη και της Λωρίδας της Γάζας σε μία προσωρινή Παλαιστινιακή Αρχή, από την δικαιοδοσία της οποίας αποκλείστηκαν η πόλη της Ιερουσαλήμ, οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις και οι Ισραηλινοί οικισμοί.

Πρόκειται για μία συμφωνία για δημιουργία Αυτόνομης Παλαιστινιακής αρχής και αποτελεί μία πρωτόλεια μορφή κυβέρνησης, η οποία, με βάση την ειρηνευτική διαδικασία της Συμφωνίας του Όσλο θα μετατρέποταν σε κυβέρνηση του Κράτους της Παλαιστίνης. Με την Διακήρυξη των Αρχών για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε επίσημα η ΟΑΠ ως εκπρόσωπος του Παλαιστινιακού λαού, καθώς μέχρι πριν αυτός αναφερόταν σε έγγραφα ως μία κοινότητα ατόμων που αποτελούνταν από Άραβες κατοίκους της Ιουδαίας, της Σαμάρειας και της Γάζας.

Στην θεωρία¹⁰⁶ υποστηρίχθηκε ότι συνέπειες της αναγνώρισης της ΟΑΠ από το Ισραήλ ήταν η α) ύπαρξη κράτους της Παλαιστίνης, β) η ύπαρξη Κυβέρνησης της Παλαιστίνης (με κύριο κορμό την ΟΑΠ με Πρόεδρο τον Αραφάτ), όπως ορίζεται στο Χάρτη της ΟΑΠ ότι αποτελείται από : μία εκτελεστική επιτροπή, ένα Παλαιστινιακό Εθνικό συμβούλιο με ένα κεντρικό συμβούλιο με νομοθετική αρμοδιότητα και 10 Επιτροπές από μέλη του Παλαιστινιακού Εθνικού Συμβουλίου με αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας, πολιτικά, νομικά, οικονομικά κ. α.

5. Τι έκρινε το Διεθνές Δικαστήριο

Το 2002 το Ισραήλ ανήγειρε Τείχος κατά μήκος του ορίου (γραμμή ανακωχής) μεταξύ της Δυτικής όχθης και του Κράτους του Ισραήλ με την δικαιολογία ότι με τον τρόπο αυτόν θα προστατευθούν τα εδάφη του από Παλαιστινιακές επιθέσεις. Επί του ζητήματος κλήθηκε να γνωμοδοτήσει¹⁰⁷ το Διεθνές δικαστήριο και έκρινε ότι η έλλειψη συναίνεσης ενός κράτους στην δικαιοδοσία του δεν είχε καμία επίπτωση στη γνωμοδοτική του δικαιοδοσία και ότι η γνωμοδότηση στην παρούσα υπόθεση δεν θα είχε ως αποτέλεσμα την καταστράτηγηση της αρχής της συναίνεσης για δικαστική επίλυση της διαφοράς και τόνισε ότι εναπόκειται στη Γενική Συνέλευση να αξιολογήσει τη χρησιμότητα της.¹⁰⁸

Όσον αφορά το ζήτημα της νομιμότητας της ανέγερσης του τείχους, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, από το Ισραήλ στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, το Δικαστήριο καθόρισε πρώτα τους κανόνες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου σχετικά με το ζήτημα. Υπενθύμισε τις εθιμικές αρχές διεθνούς δικαίου, οι οποίες απαγορεύουν την απειλή ή τη χρήση βίας¹⁰⁹ και τονίζουν τον παράνομο χαρακτήρα

¹⁰² The Creation of States in International Law, Second edition, James Crawford, 9.5, (3), (I) Palestine prior to the Oslo Accords: the 1988 Declaration.

¹⁰³ GA, res. 43/177, December 1988 (adopted by 104-2 (Israel, USA), 36 abstentions.

¹⁰⁴ "Peace with Justice", A history of the Israeli- Palestinian Declaration on Principles on Interim Self- Government Arrangements" Andrew S. Buchanan.

¹⁰⁵ The Creation of States in International Law, Second edition, James Crawford, 9.5, (3), (v) The road to Palestinian Statehood since 1993.

¹⁰⁶ Op. cit. p. 443.

¹⁰⁷ *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, ICJ, 2004.

¹⁰⁸ Op. cit. paras 14 - 17.

¹⁰⁹ Άρθρο 2, παρ. 4, του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και στο ψήφισμα 2625 (XXV) Γενικής Συνέλευσης.

οποιασδήποτε εδαφικής μεταβολής, όπως κατοχυρώνεται στο Χάρτη και επιβεβαιώθηκε με το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης ΟΗΕ 2625 (XXV).

Σε σχέση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στη συνέχεια στις διατάξεις των Κανονισμών της Χάγης του 1907, καθώς και της Τέταρτης Σύμβασης της Γενεύης του 1949, θεωρώντας ότι ίσχυαν σε εκείνα τα Παλαιστινιακά εδάφη που, πριν το 1967, βρίσκονταν ανατολικά της οριοθέτησης της ανακωχής του 1949 και καταλήφθηκαν από το Ισραήλ κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Αναφορικά με τη κατασκευή του τείχους, παρατήρησε ότι το σχετικό καθεστώς του δημιούργησε ένα «τετελεσμένο γεγονός» στο έδαφος που θα μπορούσε να γίνει μόνιμο, και ισοδυναμούσε με *de facto* προσάρτηση. Έκρινε ότι η διαδρομή που επιλέχθηκε για το τείχος εξέφρασε τα παράνομα μέτρα που έλαβε το Ισραήλ σχετικά με την Ιερουσαλήμ και αρνήθηκε τους ισχυρισμούς πως η συγκεκριμένη πορεία που είχε επιλεγεί για το τείχος ήταν κατάλληλη ως αναγκαίο μέτρο (όπως το Ισραήλ επικαλέστηκε) για την επίτευξη των στόχων¹¹⁰. Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κατασκευή του τείχους, εμπόδιζε σοβαρά την άσκηση από τον παλαιστινιακό λαό του δικαιώματός του στην αυτοδιάθεση και, ως εκ τούτου, ήταν παραβίαση της υποχρέωσης του Ισραήλ να σεβαστεί αυτό το δικαίωμα.

Ένα άλλο ζήτημα που πρέπει να εξετάσουμε είναι αν η Παλαιστίνη διαθέτει τα συστατικά του Κράτους. Τα συστατικά στοιχεία μίας κρατικής οντότητας περιγράφονται στην Συνθήκη του Μοντεβιδέο¹¹¹ και είναι ο λαός, το έδαφος, η κυβέρνηση, και η ανεξαρτησία στις διεθνείς σχέσεις.

Λαός: Η Παλαιστίνη διαθέτει μόνιμους κατοίκους (κυρίως Άραβες, περίπου 5.164.173) στα εδάφη της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας. Με την Διακήρυξη Αρχών. (1993) για πρώτη φορά αναγνωρίζεται και επίσημα η ΟΑΠ ως εκπρόσωπος του Παλαιστινιακού λαού¹¹². Η σημασία αυτής της αναγνώρισης είναι τεράστια καθώς το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης αποδίδεται μόνο σε λαό. Επιπλέον, η Γενική Συνέλευση έχει επιβεβαιώσει¹¹³ το δικαίωμα του Παλαιστινιακού λαού για αυτοδιάθεση,

Έδαφος: Στο διεθνές δίκαιο δεν υπάρχει ελάχιστο εμβαδόν που επιτρέπει να καλύπτει το έδαφος ενός Κράτους ούτε απαιτείται να έχει σαφή οριοθετημένα και σταθερά σύνορα. Ζητούμενο είναι να υπάρχει μία εδαφική περιοχή η οποία να βρίσκεται πέραν πάσης αμφισβήτησεως υπό τον αποκλειστικό έλεγχο της Κυβέρνησης. Το Ισραήλ αναγνωρίζεται ως Κράτος παρά το γεγονός πως δεν έχει σαφώς οριοθετημένα σύνορα. Με την Διακήρυξη Αρχών. παραχωρείται στην Παλαιστίνη ο έλεγχος του εδάφους της Λωρίδας της Γάζας και την Ιερχώ και μετά τις εκλογές σε ολόκληρη την δυτική όχθη, αναγνωρίζοντας ότι το έδαφος αυτό θα διοικείται ως «ενιαία εδαφική ενότητα» (“single territorial unit”). Παρόλα αυτά, παρατηρώντας ότι το ογδόντα τοις εκατό των Ισραηλινών εποίκων στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη ζουν μεταξύ του φράγματος και της λεγόμενης Γραμμής ανακωχής που σηματοδοτεί τα σύνορα του Ισραήλ του 1949, το Δικαστήριο είπε ότι η διαδρομή της δομής θα μπορούσε να «προδικάσει τα μελλοντικά σύνορα μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης».

Κυβέρνηση: Η Παλαιστίνη διαθέτει κάποια μορφή πολιτικής εξουσίας, που ασκεί έλεγχο στην περιοχή. Η ΟΑΠ είναι μια εθνική απελευθερωτική οργάνωση και θεωρείται ευρέως ο εκπρόσωπος του Παλαιστινιακού λαού. Ο λαός αυτός έχει μεν το δικαίωμα αυτοδιάθεσης¹¹⁴, ωστόσο πρόκειται για μία μη-κρατική νομική οντότητα. Η ΟΑΠ αποτελεί απλώς μια προσωρινή τοπική κυβέρνηση με περιορισμένες εξουσίες¹¹⁵.

Ανεξαρτησία στις διεθνείς σχέσεις : Όσον αφορά την φυσική κατάσταση της Παλαιστίνης αυτή δεν παρουσιάζεται ανεξάρτητη, κυρίαρχη και αυθυπόστατη, διότι δεν έχει την αποκλειστική σχετική αρμοδιότητα στο έδαφος της με παράλληλο αποκλεισμό άλλων Κρατών (Ισραήλ).

Παρά την ύπαρξη της Εθνικής Παλαιστινιακής Αρχής, εξακολουθεί να υπάρχει αποτελεσματικός έλεγχος από το Ισραήλ στην περιοχή της Λωρίδας της Γάζας, αφού από το 2005 έχουν

¹¹⁰ *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, ICJ, 2004, p. 142.

¹¹¹ Article 1, Montevideo Convention of 1933 & UN Articles on Responsibility of States (2001).

¹¹² *The Creation of States in International Law*, Second edition, James Crawford, 9.5, (3), (v) The road to Palestinian Statehood since 1993.

¹¹³ GA, res 3236/ 1974, November 1974.

¹¹⁴ *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, ICJ, 2004, p. 122.

¹¹⁵ *The Creation of States in International Law*, Second edition, James Crawford, p. 444.

ληφθεί στην περιοχή μέτρα στρατιωτικού και διοικητικού χαρακτήρα. Συνεπώς, η Παλαιστίνη δεν θεωρείται ότι αποτελεί κράτος σύμφωνα με τα κριτήρια της Διακήρυξης Μοντεβιδέο, εφόσον ελλείπει το στοιχείο του αποτελεσματικού ελέγχου από την πλευρά της Παλαιστίνης. Ωστόσο, πληροί ορισμένα θεμελιώδη νομικά χαρακτηριστικά¹¹⁶ που συνιστούν τον σκληρό πυρήνα της έννοιας της κρατικής υποστάσεως κατά το διεθνές δίκαιο και ένα από αυτά είναι ότι έχει ικανότητα να συνάπτει συνθήκες που την δεσμεύουν έχει γίνει δεκτή στην UNESCO και είναι Κράτος- παρατηρητής στον ΟΗΕ).

Αναφορικά με το δικαίωμα αυτοδιάθεσης, αυτό αποτυπώνεται στο κοινό αρ.1 των Διεθνών Συμφώνων ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και για τα Κοινωνικά , Οικονομικά και Πολιτιστικά δικαιώματα του 1966. Επιπλέον και τα κράτη που έχουν την ευθύνη διοικήσεως εδαφών που δεν είναι αυτόνομα ή που δεν βρίσκονται υπό καθεστώς κηδεμονίας έχουν την υποχρέωση να διευκολύνουν την πραγματοποίηση του δικαιώματος των λαών στην αυτοδιάθεση σύμφωνα με τις διατάξεις του Χάρτη των ΗΕ. Η αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών αναφέρεται και σε πολλά κείμενα της Γεν. Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας (ψηφίσματα 183/1963, 301/1971, 377/1975, 384/1975).

Σε σειρά αποφάσεών του Δικαστηρίου ¹¹⁷ έχει κριθεί πως το δικαίωμα των λαών για αυτοδιάθεση όπως περιέχεται στον Καταστατικό Χάρτη και έχει εξελιχθεί από την πρακτική του ΟΗΕ , έχει χαρακτήρα erga omnes, δηλ. αποτελεί δικαίωμα που δημιουργεί υποχρέωση έναντι του συνόλου της διεθνούς κοινωνίας. Στην περίπτωση της Παλαιστίνης , η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με το ψήφισμα 43/177(1988) [104 ψήφους υπέρ 2 κατά (Ισραήλ, ΗΠΑ) και 36 αποχές] αποδέχθηκε πως η ανακήρυξη ανεξαρτησίας ήταν σύμφωνη με τα σχετικά ψηφίσματα και αποτελούσε άσκηση του αναπαλλοτρίωτου δικαιώματος του για ανεξαρτησία. Άλλωστε, ο Λαός της Παλαιστίνης συγκαταλέγεται μεταξύ των φορέων ¹¹⁸ της αυτοδιάθεσης δηλ. πρόκειται για λαό σε περιοχή γεωγραφικά και πολιτικά διακριτή από το υπόλοιπο έδαφος του κράτους που την διοικεί και που βρίσκεται υπό εχθρική στρατιωτική κατοχή άλλου κράτους. Επιπλέον δεν ήταν λίγα τα περιστατικά καταπίεσης που έχει υποστεί ο λαός της Παλαιστίνης από το Ισραήλ (φόντοι , μαζικές φυλακίσεις, κατεδαφίσεις σπιτιών, βασανιστήρια, εκτοπίσεις).

6. Συμπεράσματα

Τελικά απονεμήθηκε στην Παλαιστίνη το καθεστώς Κράτους- Παρατηρητή στον Οργανισμό από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 4 Δεκεμβρίου 2012 ¹¹⁹, ως ενδιάμεσο στάδιο για την πλήρη ένταξη ως κράτος-μέλος . Φυσικά κάτι τέτοιο δεν θα συμβεί μελλοντικά αν δεν αρθούν οι αντιρρήσεις ορισμένων Κρατών , κυρίως των ΗΠΑ(που αποτελεί μόνιμο μέλος του Σ.Α.). Το θέμα του πολιτικού status της Παλαιστίνης έχει μακρά ιστορία και μένει να καθοριστεί στο μέλλον με περισσότερη σαφήνεια, καθώς αποτελεί ένα βαθιά πολιτικό ζήτημα που αντικατοπτρίζει πολιτικές σκοπιμότητες. Η λύση αναμένεται να δοθεί μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων κρατών, της Παλαιστίνης και του Ισραήλ.

¹¹⁶ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», κεφάλαιο 5.

¹¹⁷ Legal Consequences of the Separation of the Chagos Archipelago from Mauritius in 1965, Advisory Opinion, ICJ, 2019, paras. 146, 180; Western Sahara Advisory Opinion, ICJ, 1975, para. 51; East Timor (Portugal v. Australia), ICJ, 1995, para. 29.

¹¹⁸ Κ. Αντωνόπουλος, Κ. Μαγκλιβέρας, «Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας», κεφάλαιο 5.

¹¹⁹ The State of Palestine continues to enjoy the right of participation in the sessions and work of the General Assembly and the international conferences convened under the auspices of the Assembly or other organs of the United Nations, as well as in United Nations conferences, pursuant to resolutions 43/160 and 52/250 and as set out in the note by the Secretary-General on participation of Palestine in the work of the United Nations of 4 August 1998 (A/52/1002)”, Resolution 67/19 G.A.